MISKOLCI EGYETEM

BÖLCSÉSZET- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR

TANÁRKÉPZŐ INTÉZET

ABSZTRAKTKÖTET A XIV. ORSZÁGOS TANÍ-TANI KONFERENCIÁRÓL 2023

ABSZTRAKTKÖTET

Hatékonyság és koherencia a
pedagógiában, gyógypedagógiában és tanárképzésben

Az absztraktkötet a Miskolci Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar Tanárképző Intézet által szervezett XIV. Országos Szakmai Konferenciáján elhangzott előadások összefoglalóját tartalmazza.

Szerkesztette:
Jaskóné Gácsi Mária

Miskolci Egyetemi Kiadó

ISBN 978-615-5626-93-7 elektronikus

TARTALOMJEGYZÉK

PEDAGÓGUSKÉPZÉS ABSZTRAKJAI 6

Bábosik Zoltán: Munkamánia, mint a szükségletrendszer beszűkülésének egyik fajtája 6

Bikics Gabriella: Bevezető iskolai gyakorlat a német és a magyar tanárképzésben 7

Börgöndi Viktória: ÉNEKKÉPTAN: ének képesség fejlesztő tanítása 8

Czakó Dóra: Innovatív gyakorlati felsőoktatási modell: a szakmai gyakorlati kurzusok szerepe a zenei művészetközvetítés oktatásában 9

Czemmel Antónia Mária: Kodály Zoltán pedagógiai koncepciója Békés-Tarhos „Emlékirata" tükrében 10

Cserti Csapó Tibor: A hazai cigányság területi-társadalmi megjelenítésének problémái a földrajz és történelem tankönyvekben, valamint a népismereti könyvekben az „őshaza" példáján keresztül 11

Dávid János: A fenntarthatóságra nevelés hatékonyságának növelése a zero waste gondolkodásmód alapelveinek gyakorlati alkalmazásával 12

Dobák Judit: Relációk a „kisgimnáziumi" felvételi folyamatban 14

Dobos Csilla: Az intralingvális ekvivalencia megvalósításának lehetőségei a KÉK regiszterbe történő nyelven belüli fordítás során 15

Fenyő Imre - Molnár Balázs: Az algoritmikus gondolkodás értelmezése a pedagógiai szakirodalomban 16

Frankné Mészáros Boglárka Fanni: Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók arányának változása 2016 és 2022 között 17

Gál Enikő: Családi nemi szocializáció és szülői bevonódás a tanárszakos hallgatók körében 18

Horváth Ágnes: Koherencia, különbözőség és hatékonyság a tanárképzésben és a művészetközvetítésben: a felsőfokú zenei oktatás két útja az ELTE-n 19

Hosszu Tímea és Tóthné Aszalai Anett: Hogyan reflektálhat egy felsőoktatási képzőhely a képzőhelyek számát érintő expanzióra? 20

Jaskóné Gácsi Mária: A mese fontossága a gyermekek életében 21

K. Nagy Emese - Illésné Kovács Mária: Az Abaúji Történelmi Kistérségben található iskolák feladata a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanulóknak a tudástársadalomhoz való felzárkóztatásában 22

Konczos Csaba: A mozgásos cselekvéstanítás metodikai komplexitásának elemzése 24

Kovácsné Duró Andrea: „Módszertár" – a tanórákon szívesen alkalmazott metodikák napjainkban 25

L. Pálfi Dorina: A tanítási gyakorlat értékelési módjának kritikája, hatékonyságának dilemmája 26

Meleg Attila: Tanoda programok hatékonysága B.-A.-Z. vármegyében 27

Molnár Ildikó: Az a bizonyos „rózsa", avagy hogyan nevelünk toleranciára a Sajószentpéteri Kossuth Lajos általános Iskola Móra Ferenc Tagiskolájában 28

Móricz Virág Kinga: A vajdasági magyar pedagógusok taneszköz- és módszerhasználatának jellemzői 29

Mrázik Julianna: Konklúzió és modell. A modellalkotás lehetősége a neveléstudományi kutatásban 30

Nemes Katalin: A pedagógus - Szakma vagy művészet? 31

Németh Anna: Lehet más a matematika! Azaz hogyan váltsunk munkaformát Richard R. Skemp A matematikatanulás pszichológiája című könyve alapján 32

Petzné Tóth Szilvia - Lampert Bálint: A körforgásos gazdaság működésének megértetése LEGO robotok segítségével 34

Püspöki Péter: Érzelmek iskolája A racionális vita és a komplex dráma lehetőségei a kritikai gondolkodás fejlesztésében 35

R. Nagy József: A fotográfia oktatásának tapasztalatai és lehetőségei a középfokú média és művészeti nevelésben 36

Reikort Ildikó: Egész-ség az iskolában 37

Rózsa Erzsébet: A kilenc pont problémája 38

Rucska Andrea - Kovács Mihály - Kiss-Tóth Emőke: Hatások és eredmények, avagy egészségnevelési látlelet a halmozottan hátrányos helyzetű településeken 39

Sediánszky Nóra: „Szólj, Tündérhonban üdlak merre van?" Megközelítési lehetőségek a Csongor és Tünde elemzéséhez középiskolások számára 40

Sipos Katalin: Az innovatív gyakorlatok terjedésének jellemzői az online oktatás idején 41

Sütő Attila: Kémia szakos tanárjelöltek természettudományi kreativitásának összehasonlítása nemzetközi tapasztalatok alapján 42

Szabóné Pongrácz Petra - Trembulyák Márta - Balogh Regina: Az iskolai légkör és a pedagógus meghatározó szerepe a tanulási nehézséggel küzdő tanulók életútjában 43

Széplaki Ildikó: Nem sportszakos egri egyetemi hallgatók mentális-, fizikális-és lelki egészségének vizsgálata 44

Szigeti Mónika Veronika: A pedagógusok pszichológiai immunkompetenciájának vizsgálata 45

Szilágyi Szilvia - Török Zsuzsanna - Körei Attila: STEAM alapú módszertan alkalmazása a változó mennyiség matematikai fogalmának tanítására 46

Tóth Dalma: Meseország mindenkié – tabu a gyermekirodalomban 47

Tóthné Almássy Mónika: Beteg gyerek az osztályban - a köznevelési ellátás fő szakmai irányvonalai 48

Vályogos Krisztina: Középfokú szakképzési programtípusok presztízsrangsora 49

Vas Gábor Tamás: Közösségek új tere a könyvtárban – Makerspace 50

GYÓGYPEDAGÓGIA KÉPZÉS ABSZTRAKJAI 51

Farkasné Gönczi Rita, Kerekes Petra, Benyus Margaréta: Téri orientáció kapcsolódása a diszkalkulia jelenségköréhez 51

Hegedűsné Dudás Dominika: A pedagógusok és logopédusok pályamotivációja 52

Kecskés Judit: Névtan, amely összeköti a Miskolci Egyetem köznevelést érintő projektjét a gyógypedagógia alapszakos képzéssel 53

Kiss Magdaléna: Látássérült gimnazisták magyarórán 54

Komjáthy Zsuzsanna: Sajátos nevelési igényű gyermekek jelene és lehetséges jövője a közoktatásban 55

Krausz Anita: Pedagógusok véleménye az együttnevelésről 56

Soósné Tari Timea Marianna: Érzékenyítés az iskolában 57

Török Ildikó és Beck-Zaja Mónika: Digitális esélyegyenlőség: Robotasszisztált terápiák a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében 58

ANGOL NYELVŰ ABSZTRAKTOK 59

Adjei Aaron Ankomah: The pull and push factors that influence Hungarian teachers' response to managing disruptive student behaviour 59

Cindy Agyare-Opoku: The 'Third Mission': Exploring doctoral supervision in Hungarian and Ghanaian Higher Institutions; Students' and Supervisors' perspectives 60

Csenger Lajosné: The role of mentor teachers in becoming a lower primary school teacher 61

Emese K. Nagy: Issues in the education of minorities in Hungary 62

Janurik Tímea: A comparison of Turkish and Hungarian folk music education until the end of the 20th Century 63

Márta Cserné Pekkel: The background of the comprehensive school's success 64

Michael Ochieng' Otieno, Dr. Könczei György, Dr. Sándor Anikó: Pedagogical challengs in inclusive classrooms: perspective of learners with special educational needs and diasabilities 65

Muhammad Nizaar: The Effect of the Mind Mapping Method on Elementary School Students' Elaboration Thinking Skills in Indonesia 66

Pelesz Nelli: Teacher candidates and professional identity development with particular attention to social aspects 67

Pu YU: Teacher-tutors teaching innovation capacity and characteristics 68

Szili Katalin és Erdős Zsófia: Applikációk mint az innováció lehetősége a pószeterápiában 69

Szili Katalin és Tamása Rózsa: Az afázia ismertségének és elfogadottságnak vizsgálata egy pilot mérés alapján 70

Demeter Gáborné: A szövegértést megalapozó funkciók mérésének szerepe az iskolaérettségi vizsgálatokban 71

Perge Anna: Női egészség hátrányos helyzetű településeken végzett kutatások tükrében 73

Simon Zoltán: Duális képzés kihívásai: párhuzamos oktatási színterek antropológiai vizsgálata 75

Pintér Tünde Kornélia: Tanulói visszajelzések az általános iskolai ének-zeneórákról 76

Pabingwit, Anisa Trisha - Hercz, Mária: International Students' Engagement Assessment in Hungarian Universities 77

Pozsonyi Ferenc: Tanító szakos hallgatók összefüggő tanítási gyakorlatról alkotott önreflektív írásainak elemzése PERMA jóllétmodell segítségével 78

Unger Ádám: Learning Environments and their Importance in Contrasting Environments 79

Dr. Hercz Mária PhD - Phyu Phyu - Ngan Duong: Értékelés tanulásirányító szerepben: online előadások oktatási és tanulási problémavilága 80

PEDAGÓGUSKÉPZÉS ABSZTRAKJAI

Bábosik Zoltán: Munkamánia, mint a szükségletrendszer beszűkülésének egyik fajtája

A túlzásba vitt munka, illetve a „munkamánia” és az önkizsákmányolás az ember szükségletrendszerének beszűkülésével áll összefüggésben. Hatásai pedig hosszú távon kikezdhetik az egyén lelki-mentális és fizikai egészségét egyaránt. Ez a tanulmány ezt a problematikát próbálja néhány oldalról körüljárni, illetve összefüggésrendszerét feltárni.

Kulcsszavak: szükségletrendszer, munkamánia, önkizsákmányolás, egészséges életmód.

Bikics Gabriella: Bevezető iskolai gyakorlat a német és a magyar tanárképzésben

A 2022/23-as tanévtől kezdve a magyarországi pedagógusképzésbe újításként egy korábban ismeretlen, bevezető gyakorlattípus került: a *pályaalkalmassági és pályaszocializációs gyakorlat*. Más országokra kitekintve megállapítható, hogy ehhez hasonló gyakorlattípus a német tanárképzésben már régóta jelen van.

A tanulmány összehasonlító pedagógiai céllal az alábbi kérdéseket vizsgálja: Milyen hasonlóságok és különbségek vannak a magyar és a német tanárképzés bevezető gyakorlatai között? Vannak-e a német *alkalmassági és tájékozódó gyakorlat*ban alkalmazott jó példák, modellek és minták? Melyek a magyar *pályaalkalmassági és pályaszocializációs gyakorlat* bevezetésének első félévi tapasztalatai?

A kérdések megválaszolására egyrészt a német és a magyar szakirodalmi források szolgálnak, másrészt egy elsőéves hallgatóval készített interjú. További kutatási terület lehet annak vizsgálata, milyen tananyag tudná megfelelőképpen támogatni a bevezető gyakorlatot. Jó példaként a tanulmány jó bemutat egy Németországban használatos munkafüzetet.

Kulcsszavak:

pedagógusképzés, tanítási gyakorlat, tájékozódás, pályaalkalmasság, pályaszocializáció

Börgöndi Viktória: ÉNEKKÉPTAN: ének képesség fejlesztő tanítása

Az ének-zene tanár új dimenzióba kerül. A köztudatban sokan úgy vélik, hogy az ember énekhangja vagy spontán kialakul, vagy született zenei antitalentum.
Harminc éves tanítási tapasztalatom során megfigyeltem, hogy a hamisan éneklő gyerekek éneklési hibái tulajdonképpen hasonlítanak egymásra. A típushibák beazonosítása és azok „orvoslása" során felismertem, hogy az éneklési képesség egy természetes fejlődési folyamat. Rájöttem, hogy „a saját hangkövető GPS-ünk" pontos működtetése nélkül nem lehet tökéletes a hallásértelmezésünk és hallásgondolkodásunk sem. Hiába veszik át a „kütyük" a memóriánk jelentős szerepét, mi akkor is mindig a „belső beszédünkkel" gondolkodunk.
Levéliráskor, szövegolvasáskor a szavakat magunkban a belső hallásunkkal visszhangozva mondjuk ki, amikor azokat értelmezzük. A kívülről hallott szavakat pedig úgy memorizáljuk, hogy gondolatban a belső gondolkodó-hallásunkkal ismételten kimondjuk. Ugyanezen a gondolkodási csatornán járunk, amikor a belső gondolatainkat „kívül kimondjuk" és ezáltal a külső hallásunkon kapunk megerősítést. Énekléskor is éppen így két fület használunk, egy külsőt és egy belsőt. Hallásfeldolgozásunk úgy működik, akárcsak egy visszapillantó tükör, azaz „visszahalló tükör". A külső és a belső hallásunk folyamatos együttműködésében tanulunk meg egyensúlyozni a dallam útvonalán. Így a tonalitásérzék ebben az egyensúlyozásban alakul ki és olyan, akárcsak egy zenei iránytű. Tehát a tiszta hangú éneklés is ugyanabban a hallás-feldolgozási folyamatban jön létre, akárcsak a beszédkompetenciák. Ebben a folyamatos önreflexióban vagyunk csak képesek pontosan irányítani a hangmozgásunkat. Ezért mindig az agy „hallás-gondolkodása irányítja az énekhangot", a „fül-radarok" összesített hallásészlelései, hallásértelmezései szerint. Az ének-zene tanítás sikere a tonalitásérzék kialakításán múlik, amely a belső- és külső hallás készségszintű együttműködésében születik meg. Ez az automatikusan oda-vissza működés annál gördülékenyebben működik, minél pontosabb „hallásfeldolgozási képességgel" rendelkezünk. A hallásműködésünk teljesítő képessége a hallásalapú információk, szavak és gondolatok áramlási sebességét határozza meg. Így kerül új dimenzióba az énekoktatás, mert az éneklési képesség kialakítása döntő a beszédkompetenciák működésében, lényegében a tanulás eredményességében.

Kulcsszavak: énekhang, hallás, hallásalapú információk, hallásfeldolgozás, muzikalitás

Czakó Dóra: Innovatív gyakorlati felsőoktatási modell: a szakmai gyakorlati kurzusok szerepe a zenei művészetközvetítés oktatásában

Magyarországon a felsőoktatási szakok jelentős hányada előnyben részesíti az elméleti képzést, amellett, hogy természetesen gyakorlati kurzusok is szerepelnek a tanegységlistákban. Jelen előadás arra mutat rá, hogy egy új egyetemi szak létrejöttével, milyen lehetőségek nyílnak meg arra vonatkozóan, hogy a gyakorlat fajsúlyosabb legyen bizonyos képzések során: egy innovatív gyakorlati modellt kíván bemutatni. 2018-ban az ELTE BTK Művészetközvetítő és Zenei Intézetében az ének-zenetanári szakkal párhuzamosan indult el a Zenekultúra Bachelor képzés, amely zenei művészetközvetítő szakembereket képez. A 2021/2022-as tanév nyarán már a második évfolyam végzett, a végzett hallgatók elhelyezkedési rátáját tekintve, valamint a jelenlegi diákok munkahelyeit összegezve kijelenthetjük, hogy sikeres szakról beszélünk.

Az előadás több síkon halad: egyrészről egy oktatói stratégiát mutat be, hogyan mobilizálhatunk bizonyos tantárgyakat, miként növelhetjük a gyakorlati órák számát, úgy hogy közben az elmélet-gyakorlat egyensúlya megmaradjon. A saját kapcsolati tőkénk bevonásával milyen célokat érhetünk, valamint a hallgatók karrierjét miként segíthetjük mindezek által.

Az előadás másik része a valós gyakorlati helyekre fókuszál: mely magyarországi szakmai intézményeken, területeken zajlik a gyakorlati képzésünk. Valamint a hallgatói beszámolók és felmérések alapján valós képet kaphatunk arról is, milyen feladatokat látnak el hallgatóink ez idő alatt, milyen művészetközvetítői szerepkörök várnak rájuk. Az önálló és a közös szakmai gyakorlat pozitív és negatív hatásaira is kitér majd a prezentáció.

Kulcsszavak*:* zenekultúra, gyakorlati képzés, felsőoktatás, szakmai gyakorlatok

Czemmel Antónia Mária: Kodály Zoltán pedagógiai koncepciója Békés-Tarhos „Emlékirata” tükrében

Kutatásunk a hazai zenei nevelés és tehetségmentés történetének memorandumát kívánja bemutatni Kodály Zoltán zenepedagógiai írásaira támaszkodva. Erre azért is van szükség, hogy így teljesebb képet kapjunk a „Magyar Állami Énekiskola” intézményesülési történetének fontosságáról, egy eszme iránti mély elhivatottságáról. Tarhos volt az az intézmény, mely egyedüliként indította útjának a kodályi koncepciót és vállalkozott ezen koncepció módszertani adaptálására: „Úgynevezett „elszigeteltsége”, a népi kultúra talaján szerkesztett zenei tanterve, Kodály közelsége...” (Gulyás, 1988, 20. o.)

Kulcsszavak: zenei nevelés, tehetségmentes, népművelés, Békés-Tarhos

Cserti Csapó Tibor: A hazai cigányság területi-társadalmi megjelenítésének problémái a földrajz és történelem tankönyvekben, valamint a népismereti könyvekben az „őshaza” példáján keresztül

A tanulmány előzménye egy 2015-ben végzett kutatásunk („A roma kultúra reprezentációja a tartalomszabályozók, tartalomhordozók körében, valamint ezek fejlesztési lehetőségei”), melynek során azt vizsgáltuk, hogy a közoktatásban a környezetismeret, a természetismeret és a földrajz (mint egymásra szervesen épülő tantárgyak) tanításához a választható tankönyvek listáján szereplő tananyaghordozók a cigány, roma népességről tartalmaznak-e olyan releváns információkat, amelyek a NAT, a Kerettantervek, illetve az ezekre épülő helyi tantervek előírásai szerint kötelező elemei lennének az egyes évfolyamok ismeretanyagának. *(vö: Orsós, 2015, 2016; Cserti Csapó, 2016; Andl-Cserti, 2017)* Áttekintettük az e témakörben korábban végzett vizsgálatok eredményeit is. A szövegek kvantitatív és kvalitatív elemzése nagyon negatív tapasztalatokkal zárult. A választható tankönyvek elvétve tartalmaztak a cigányságról információkat. Dacára annak, hogy mindegyik tantárgy alkalmas arra, hogy a tantervekben megfogalmazott nemzeti kisebbségekkel szembeni tartalmi és érzékenyítési elvárásoknak eleget tegyen, a társadalmi elfogadást, a multikulturális szemléletet közvetítse. Az esetenként megjelenő tartalmak viszont kivétel nélkül vagy pontatlanok, vagy inkább a sztereotipikus gondolkodás elmélyítésének veszélyét rejtették. Az is világossá vált, mennyire nehéz feladat a tankönyv-szerző számára, hogy egyszerre feleljen meg az oktatáspolitika tantervi előírásainak, a tanulók életkori sajátosságainak és szakmai előismereteinek, a pedagógus társadalom szakmai elvárásainak, a tankönyvekkel szembeni tartalmi, vizuális, didaktikai elvárásoknak *(ld. Dárdai, 2002; Balázs et al, 2017)*, a társadalmi – szülői igényeknek, s a földrajz tantárgy oktatásának tényleges iskolai kereteit, lehetőségeit megkötő tényeket is figyelembe vegye (pl. óraszám, a gyakorló pedagógusok szakmai ismeretei, társadalmi érzékenysége, stb.).

Ezen előzetes tapasztalatokra építve voltunk arra kíváncsiak, hogy a célzottan roma diákoknak szóló népismereti tankönyvek hogyan tudnak megfelelni ezeknek az elvárásoknak, leginkább annak, hogy tudományosan alátámasztott, de életkoruknak megfelelő korrekt ismereteket nyújtsanak a népcsoportról szóló tudás és identitás megerősítéséhez.

Az ismeretek szerteágazó volta miatt egy témát – az indiai eredet interpretációját – helyezünk a középpontba és mutatjuk be azt, hogyan kezeli a kérdést a tudomány, mennyire van ez fókuszban a közoktatásban, s hogyan tálalják a népismereti tankönyvek.

Kulcsszavak: cigányok eredete, roma önérvényesítés, roma identitás, közoktatási tankönyvek, népismeret

Dávid János: A fenntarthatóságra nevelés hatékonyságának növelése a zero waste gondolkodásmód alapelveinek gyakorlati alkalmazásával

A környezetet erősen veszélyeztetik az egyre fokozódó mértékben előállított olyan termékek, amelyek nem, vagy csak nagyon lassan bomlanak le. Ráadásul az átalakulásuk során az élőlényekre káros hatásokat okozó vegyületek keletkeznek. A környezetükért aggódó emberek körében a 20. század második felében kialakult a hulladékok hatékony csökkentésére irányuló gondolkozás- és cselekvésmód. A zero waste vagy hulladékmentes életmód radikálisan gátolja a hulladéktermelést. Ezt nagyon nehezen lehet megvalósítani, de az alapját adó alapelvek (ún. 6R) gyakorlati bemutatása jó alapot ad a fenntarthatóságra nevelésnek. Segítségükkel sikerül megértetni a tanulókkal a termékelőállítás mérséklését és a hulladékcsökkentés módjait.

A szerző véleménye szerint a korábbi szokásoktól gyakran eltérő ismereteket úgy tudjuk hatásosan a gyermekben rögzíteni, ha minél több gyakorlati példát és tapasztalatot mutatunk be neki. Erre pedig alkalmasak a zero waste életstílus alapelvei, melyek alkalmazásával az életvitelünk fenntarthatóvá tehető.

1. Refuse – visszautasítás. A gyermeknek értenie kell a termékek vásárlásának következményeit a környezetre.
2. Reduce – csökkentés. Meg kell tanulni a fogyasztás csökkentésének a módszereit. Ez a gondolat azokra a tárgyakra és szolgáltatásokra vonatkozik, amelyeket nem lehet a szükségleteink kielégítése miatt teljesen visszautasítani.
3. Reuse – újrafelhasználás. Az egyszerhasználatos eszközök helyett a nem eldobandó, többször használható termékeket kell előtérbe helyezni.
4. Recycle – újrahasznosítás. A termékeket nem tudjuk sem az eredeti használati céljának megfelelően, sem más új funkcióval ellátva használni, akkor az egészét vagy egyes részeit újra kell hasznosítani.
5. Rot – komposztálás. A gyermekek számára főképpen a házikertekben és a lakásokban történő komposztálást mutatjuk be. A komposztálás nagyon alkalmas a természetben megfigyelhető anyagkörforgás bemutatására.
6. Repair – megjavítás. A különböző használati tárgyak megjavításával a pedagógus megmutatja a tanítványainak a termékek élettartamának meghosszabbítási lehetőségét, ezzel rá kell világítani a hulladékcsökkentés lehetőségére.

A tanulmány példák segítségével mutatja be a gyakorlati megvalósítás módszereit, amelyek az iskolákban több tantárgy tanítása, tanulása során is szerepet kaphatnak. A tapasztalatok szerint a gyermekek az átlag magyar családban nem, vagy csak nagyon ritkán hallanak róla, kevesen

tapasztalnak jó példákat. Ennek tükrében különösen nagy jelentősége van az iskolai nevelésnek és oktatásnak.

Kulcsszavak: fogyasztói társadalom, környezetterhelés, hulladékmentes életmód, gyakoroltatás, példamutatás.

Dobák Judit: Relációk a „kisgimnáziumi” felvételi folyamatban

A kisgimnáziumi felvételi rétegérdeklődésre tarthat számot. Évente megközelítőleg tíz ezer gyerek tesz felvételi vizsgát az úgynevezett szerkezetváltó iskolákba való bejutásért, ami az összes gimnáziumi jelentkezéseknek ötöde. Felvetődhet a kérdés, hogy miért kell mégis ezzel a réteggel foglalkozni? Megítélésem szerint azért különösen fontos kérdés, mert az oktatási rendszerben ez egy jól vizsgálható metszéspont, amelyben a szülők önszántukból fektetnek energiát, aktívan cselekednek, stratégiát követnek és nem csak végig járják az oktatási rendszer adta kötelező utakat. Az általános iskolából kilépő 10 és 12 éves gyerekek és családok egy speciális kohorsznak tekinthető, amely csoport tagjai önszántukból, érdekérvényesítéssel a gyerek távoli jövője érdekében cselekednek, társadalmi és pénzbeli tőkét mozgósítanak a folyamat eredményessége érdekében, vagyis aktívak. Emiatt ebben a metszéspontban jobban kirajzolódnak az iskolával szemben támasztott követelmények, elvárások, és az esetleges kritikák is.

Az oktatás, és különösen az iskola, kicsiben mindig leképezi a társadalmi problémákat. Ennek megfelelően az iskolában vagy iskolák metszéspontjain kialakult problémák legtöbbször csak tünetek és az okok a társadalom mélyebb működésében keresendők.

A fenti folyamatokat szülőként és (nem gyakorló) pedagógusként is szemlélve, 2022. nyarán egy mikrovizsgálatot végeztem el, amelyben budapesti hat- és nyolcosztályos gimnáziumba jelentkező családok motivációit, tapasztalatait gyűjtöttem össze. A fókuszcsoportos és egyéni interjúkat használó vizsgálat keretében arra kerestem a választ, hogy hogyan élték meg a felvételi folyamatot, milyen motivációik voltak, milyen megküzdési stratégiákat alkalmaztak a gyerekek és családjaik a felvételi érdekében. Az interjúkat strukturált interjúvázlat segítségével vettem fel, azokról hangfelvételt készítettem.

Jelen tanulmányban szeretném bemutatni azokat a relációkat, amelyek hangsúlyosan megjelentek az interjúkban, vagyis szeretném bemutatni az egyes szereplők közötti viszonyulásokat, elvárásokat, tapasztalatokat. Vizsgálatomat az alábbi relációk mentén végeztem el: iskola-szülő, általános iskola-gyerek, gyerek-szülő és szülő-szülő.

Kulcsszavak: oktatásantropológia, szerkezetváltó gimnázium, társadalmi relációk, középiskolai felvételi

Dobos Csilla: Az intralingvális ekvivalencia megvalósításának lehetőségei a KÉK regiszterbe történő nyelven belüli fordítás során

A kommunikáció folyamatában az eredetileg szándékolt és a kommunikációs partner által befogadott információ között rendszerint – mennyiségi és minőségi – eltérések adódnak. Az eltérések számos tényezőre vezethetők vissza, melyek közül a leggyakoribbak (1) az üzenet nem megfelelő megformálása, (2) a közvetítő csatorna hibáiból eredeztethető eltérések és (3) a befogadó kompetenciáinak hiányosságaiból fakadó különbségek. Az alábbi tanulmányban a harmadik tényezővel foglalkozom. Gondolatmenetem során axiómaként tekintek a következő állításra: A különböző típusú szövegek megértési nehézséggel élő személyek (pl. enyhe értelmi fogyatékossággal és/vagy autisztikus spektrumzavarral élő személyek, demenciával élő személyek) számára történő átalakítása, vagyis KÉK (könnyen érthető kommunikációs) regiszterbe történő nyelven belüli újrafogalmazása a globális intralingvális fordítás egyik speciális típusa.

A KÉK regiszterbe történő nyelven belüli fordítás kettős célt követ: (1) az eredeti szöveg egyszerű, könnyen érthető nyelvi köntösben történő megfogalmazása révén a befogadási erőfeszítés csökkentését, illetve minimalizálását, és ezáltal az eredeti szöveg értelmezhetővé, érthetővé és befogadhatóvá tételét a megértési nehézséggel élő személyek számára, valamint (2) az intralingvális fordítási ekvivalencia megteremtését.

Közismert, hogy az ekvivalenciával szemben támasztott elvárások az inter- és az intralingvális fordításokban eltérőek. Az interlingvális fordításban alapvető követelmény, hogy a célnyelvi szöveg a lehető legnagyobb mértékben hasonlítson a forrásnyelvire, az intralingvális fordítás célja azonban az eredeti szöveg terjedelmének, műfajának, formájának, stílusának, nyelvi eszközeinek, hatásának, funkciójának a módosítása, megváltoztatása. Ebben az esetben a kontextuális és a funkcionális egyenértékűség nem releváns, a hangsúly a referenciális egyenértékűségre tevődik át. Mindez számos fordításelméleti kérdést vet fel, amelyek közül jelen írásban csak egyet szeretnék megfogalmazni:

- Vajon milyen mértékben valósítható meg a referenciális egyenértékűség a KÉK regiszterbe történő fordítás során?

A tanulmányban bemutatott példákat az alábbi mű alapján választottam ki:

- Petőfi Sándor – Nógrádi Gergely/Bodonyi Panni: *János vitéz* 1-3. ének, egyszerűen érthetően / könnyen érthetően (PIM, 2022).

Kulcsszavak: intralingvális fordítás, könnyen érthető kommunikációs regiszter, nyelven belüli újrafogalmazás, referenciális egyenértékűség

Fenyő Imre - Molnár Balázs: Az algoritmikus gondolkodás értelmezése a pedagógiai szakirodalomban

Az algoritmikus gondolkodás kifejezéssel gyakran találkozhatunk a pedagógiai tárgyú szakmunkákban, nem ritkán a STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) pedagógia tárgykörében. Számos esetben a Computational Thinking (CT) fogalomköréhez kapcsolódva tárgyalják, azzal szinonimaként, esetleg részterületeként, noha olyan emberi gondolkodásmódról, képességterületről van szó, amely a történelem során mindig is életünk fontos elemét jelentette.

Maga az algoritmus kifejezés matematikai szakterminus és egy személynévből alakult ki. A „névadója" a híres perzsa matematikus, Abu Abdalláh Muhammad ibn Músza al-Hvárizmi (kb. 780 - kb. 850). Al-Hvárizmi arabul írt, és művei így aránylag akadálytalanul juthattak el a középkori Európába is, ahol a XII. századtól kezdve egyre ismertebbé vált a munkássága. A művei latinra fordítva jutottak el olvasóihoz, és a nevét is – a korabeli szokásoknak megfelelően – latinosították, így az al-Hvárizmi-ből Algorithmi lett. Ez a latinosított személynév vált aztán köznévvé, „algoritmussá", illetve az akkori szóhasználatot követve algorizmussá (algorismus). Az algorizmus kifejezést csak a XX. század közepére szorítja ki a ma is használt algoritmus megnevezés.

Kulcsszavak: algoritmikus gondolkodás, számítógépes gondolkodás, STEM

Frankné Mészáros Boglárka Fanni: Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók arányának változása 2016 és 2022 között

Az Európa 2020 stratégia fő célkitűzésével összehangban Magyarország vállalta, hogy a végzettség nélküli iskolaelhagyók arányát 2020-ra 10% alá csökkenti. Az elmúlt évtizedben a nevelés-oktatás számos színterén megkezdődtek a törekvések, amelyek a lemorzsolódás csökkentésére irányultak, azonban a 2019-ben elindult koronavírus-járvány jelentősen megnehezítette az ezzel kapcsolatos feladatok megvalósulását. Ugyan a kitűzött 10%-os célt sikerült 2020-ra elérni, de a COVID-19 miatt bevezetett rendkívüli intézkedések aggodalomra adnak okot a lemorzsolódási arány változása tekintetében (Hermann, 2021).

Kutatásom célja, a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók arányváltozásának bemutatása, a lemorzsolódás csökkentését célzó programok és a COVID-19 tükrében. Jelen kutatás egy 2016 és 2019 között készült tanulmány folytatása, mely Az Edelényi járás 5 általános iskolájában készült (Frankné, 2019). Korábbi kutatásom eredményei nem mutattak jelentős változást - a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók arányának változásában - a vizsgált időszakban. Minden intézményben hullámzó tendencia mutatkozott, azonban a 2018-2019-es tanév végétől az adatok alapján erőteljes csökkenés volt megfigyelhető, amely az ezt követő tanévekben is folytatódott.

Előadásomban a kutatás részletes eredményeit kívánom bemutatni, továbbá az intézmények törekvéseit a lemorzsolódás csökkentésére, tapasztalataikat a COVID-19 hatásáról a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulókra, arányuk alakulására.

Kulcsszavak: lemorzsolódási veszélyeztetettség, lemorzsolódás csökkentése, COVID-19,

Gál Enikő: Családi nemi szocializáció és szülői bevonódás a tanárszakos hallgatók körében

A szülők, mint befolyásoló tényezők, kiemelkedő szereppel rendelkeznek a tanulók nemi szerep attitűdjét, önbecsülését és pályaorientációját illetően. Az iskolai előmenetelbe való aktív bevonódás pozitívan befolyásolja a tanulmányi előmenetelt, azonban a túlzott szülői jelenlét káros hatásai is megfigyelhetők. Az iskolai eredmények nem korlátozhatók kizárólag a diák-tanár kapcsolatra, hanem ki kell terjeszteni az aktív szülői részvételre is, azaz a három résztvevőnek közösen kell dolgoznia a probléma megoldásán. A jobb eredményekkel összefüggésben áll a szülők érzelmi támogatása, a családok szociális jóléte, valamint a társadalmi-gazdasági körülmények is. A tanulmányok többsége általánosságban vizsgálja a főiskolai, illetve egyetemi hallgatókat, nem helyezi előtérbe a tanárszakosokat célzó felméréseket, így kutatásunk újszerűsége ennek a speciális célcsoportnak a vizsgálata. Jelen tanulmányban a tanárszakos hallgatók családi nemi szocializációját, valamint a szülők tanulmányaikba való bevonódását vizsgáltuk. Kutatásunk során kvantitatív vizsgálatot végeztünk, nem valószínűségi szakértői mintavétel által, két vidéki tudományegyetem (Debrecen, Szeged) tanárszakos hallgatói körében (*n=289*). Eredményeink azt mutatják, hogy mind a férfi-, mind a női hallgatók esetében a szülők és a hallgatók is hajlottak a hagyományos nemi szerepelvárásnak megfelelő játékok mellett a gender-semleges típusok felé is. A szülői elvárások tekintetében sem a nőknél, sem a férfiaknál nem jelennek meg a családalapításra vonatkozó elvárások, továbbá az emocionális tartalom (nyitottság, kedvesség) csak az anyák elvárásaiban mutatkozik meg. A szakirodalommal megegyezően a nevelést és a tanulmányokat/iskoláztatást érintő kérdésekben a hallgatók az anyáknak tulajdonítanak döntő szerepet, valamint a pedagógussal való kapcsolattartás során is ők emelkednek ki.

Kulcsszavak: családi nemi szocializáció, szülői bevonódás, tanárszakos hallgatók, nemi különbségek

Horváth Ágnes: Koherencia, különbözőség és hatékonyság a tanárképzésben és a művészetközvetítésben: a felsőfokú zenei oktatás két útja az ELTE-n

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Művészetközvetítő és Zenei Intézetében (elődje: Zenei Tanszék) a több évtizedes múltra visszatekintő, jól ismert és neves ének-zenetanár, karvezető szak mellett a 2018/2019-es tanévben új bachelor (BA) képzés indult Zenekultúra (Music Culture) alapképzési szak néven.

Az eltelt néhány esztendő alatt az új szak életképességét nemcsak a jelentkezők nagy száma, az itt végzettek sikeres munkaerő-piaci elhelyezkedése támasztja alá, hanem az is, hogy 2023 szeptemberétől a pár hónapja akkreditált mesterképzésen (művészeti instruktor MA – Arts Communication) folytathatják tanulmányaikat.

Az eredményességhez szükség volt az évekig, akár évtizedekig a tanárképzésben oktató tanári kar szemléletmódbeli megújulására, gyors és hatékony alkalmazkodására, a kollégák egymással és a hallgatókkal történő párbeszédére.

Jelen tanulmány a szolfézs és a zeneelmélet tantárgy struktúrájában, tartalmában és módszertanában történt átalakítására fókuszál, melyet az új, művészetközvetítő BA képzés megjelenése hívott életre. A következő kérdésekre keresi a választ: Alkothat-e koherens egészet a szolfézs-zeneelmélet tárgy anyaga a két fent említett zenei szak esetében, és ha igen, mennyiben? Az egységesség vagy a különbözőség a hatékonyabb? Hol és miért van szükség változtatásokra?

A tanulmány ezekre a kérdésekre a válaszokat empirikus módon, mixed-method kutatás keretében, kvalitatív és kvantitatív módszerek használatával adja meg. Ezek között szerepel az egyetemi hallgatók körében végzett, adatok és tapasztalatok összehasonlítására alkalmas Google-kérdőív, fókuszcsoportos beszélgetés, valamint tanórai megfigyelés is.

Eredmények: a mixed-method kutatás kiemelte a két szak közös, zenei gyökereit, és a szolfézs-zeneelmélet tantárgy szempontjából közös és eltérő elemeket állapított meg.

Következtetések: a két szak szolfézs és zeneelmélet oktatása akkor működhet továbbra is sikeresen, ha a kutatás által körvonalazott hatékony úton halad tovább, azok kimeneti céljait erősítve. További kutatás feladata lesz az idén szeptemberben induló művészetközvetítői mesterképzés szolfézs-zeneelmélet oktatása pontos céljainak meghatározása.

Kulcsszavak*:* tanárképzés, művészetközvetítői képzés, zeneelmélet, szolfézs

Hosszu Tímea és Tóthné Aszalai Anett: Hogyan reflektálhat egy felsőoktatási képzőhely a képzőhelyek számát érintő expanzióra?

A gyógypedagógus szakemberek a köznevelés, az egészségügy, a szociális ágazat, a gyermekvédelem számos munkaterületén végeznek szakmai tevékenységet. A tudomány fejlődése, a gyógypedagógiai ellátórendszer szerkezetének, működésének átalakulása nagy kihívást jelentenek a gyógypedagógus-képzés számára. Az elmúlt tíz évben a felsőoktatásban a gyógypedagógus-képzés nagyfokú expanzióját figyelhettük meg. A képzőhelyek számának emelkedésével a gyógypedagógus-képzést folytató felsőoktatási intézmények számára létfontosságú feladat a képzéseikre jelentkező hallgatók megnyerése.

A szegedi gyógypedagógus-képzés, képzéseinek fejlesztésével igyekszik a kihívásokra reflektálni. Az alapképzés mellett olyan képzéseket is kidolgozott, melyekkel a többségi pedagógusokat is megszólította. Kidolgozott szakirányú továbbképzési szakokat, akkreditált pedagógus továbbképzéseket.

2022 decemberében igényfelmérést végeztünk partnerintézményeink körében, hogy mentoraink jelentkeznének-e egy a régióban indítandó mesterképzésre.

Kérdőíves vizsgálatunk célja, nem csupán az, hogy feltárjuk a továbbtanulási szándékot, hanem az is, hogy láthatóvá váljon, milyen indítékok húzódnak meg a továbbtanulási szándékok mögött. A vizsgálatban 81 fő gyógypedagógus vett részt. A gyógypedagógusok továbbtanulási szándékát, annak indítékait leíró statisztikával, korrelációs vizsgálattal tártuk fel. Az adatok feldolgozását és elemzését a SPSS 20.0 program segítségével végeztük. Főbb kutatási kérdéseink:

A régió gyógypedagógusai szándékoznak-e mesterképzésre jelentkezni? Milyen indíttatásból jelentkeznének? Milyen összefüggések húzódnak meg a továbbtanulási szándékok indítékai mögött?

Eredményeink alapján a vizsgálati minta 58%-nak szándékában áll mesterképzésre jelentkezni. Az indítékok között az új kompetenciák megszerzése (53%), az életpályamodellben való előrelépés (38%), illetve a magasabb fizetési fokozatba kerülés (28%) rajzolódik ki. Az új kompetenciák megszerzése és a pedagógus életpályamodellben való előrelépés között közepesen erős, pozitív együttjárást találtunk (rs=,537; *p*=,000), illetve a mester végzettséggel járó fizetés és az életpályán való előre lépés között (rs=,631; *p*=,000) is pozitív irányú az összefüggés.

Vizsgálatunk eredményei hozzájárulnak a gyógypedagógus-képző intézet képzési portfoliójának felülvizsgálatához és bővítéséhez.

Kulcsszavak: gyógypedagógus képzés, képzésfejlesztés, mesterképzés

Jaskóné Gácsi Mária: A mese fontossága a gyermekek életében

A mesék értelmezési rendszere különböző kiterjesztésben többféle jelentéssel bírnak, melyek nem zárják ki egymást. Ugyanakkor nehéz, ám elkerülhetetlen a mesét definiálni, mely „meghatározás csak a különböző szempontú elméletek szintetizálásából jöhetne létre. Az egységesítés azonban eleve kudarcra van ítélve: a filozófiai, néprajzi, mélylélektani, kozmikus elméletek a legtöbb esetben ellentmondanak egymásnak.” (Lovász, 2003:33). A mese kulturális jelenség, műfaj, irodalmi stílus; gondolatok, kifejezések eszköze, a lét értelmezésének legeredetibb formája.

A mesét értelmezhetjük elbeszélésként, mely a kultúránkban fellelhető különbözőségeket mutatja, valamint létünk értelmének egyik lehetséges olvasataként is. Az ősi kultúrák nagy jelentőséget tulajdonítottak nekik és - ahogy Boldizsár Ildikó is fogalmaz - a mesékbe kódolt rendkívül összetett ismeret a vágyak, lehetőségek, értékendek gazdagságát őrzik. Nem csupán a gyermekekhez szólnak, hanem mindenkihez. Azonban manapság már nem úgy tekintünk a mesére, mint az ismeretek, a tudás átadásának eszközére, hanem a szórakoztató jellege dominál a mindennapi közgondolkodásban.

Kulcsszavak: fantázia, mese, narratíva, óvodáskor, ősi kultúra,

K. Nagy Emese - Illésné Kovács Mária: Az Abaúji Történelmi Kistérségben található iskolák feladata a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanulóknak a tudástársadalomhoz való felzárkóztatásában

Egy ország gazdasága csak úgy tud talpon maradni és a nemzetközi követelményeknek megfelelni, ha hatékony és versenyképes. A versenyképesség erősítésében meghatározó szerep jut az emberi erőforrásnak, a munkaerő képzettségének és rugalmasságának, a piacgazdasághoz illeszkedő készségeknek és képességeknek.

Mivel az oktatás hozzájárul a humánerő fejlesztéséhez, az iskolának feladata azokat a képességeket és készségeket fejleszteni, amelyekre a munkaerőpiacon szükség van. Ennek egyik sarkalatos pontja a digitális eszközök ismerete és használata. A munkaerőpiac radikális változáson megy keresztül, az ipari társadalmat fokozatosan felváltotta az információs, majd a tudásalapú társadalom, amely átírja az emberek közötti kommunikáció rendjét. Napjainkat az infokommunikációs eszközök használata, az internet új formációja, a digitális platformok variációi, a mesterséges intelligencia térhódítása, a beágyazott rendszerek elterjedése és a nyílt forráskódú szolgáltatások elérési lehetőségei jellemzik, amelyek kezeléséhez megfelelő tudással, kompetenciákkal kell rendelkezni.

A digitalizáció világszerte központi fogalommá vált. Mára kialakult egy olyan társadalmi környezet, amelyre a világban keringő információk gazdagsága a jellemző. Az információk megszerzése, birtoklása, felhasználása az egyénnek az érvényesülés, a társadalomnak a gazdasági felemelkedés egyik útját jelenti. Az aktuális információk megszerzésének leghatékonyabb eszközei az az online felületek. Ez azonban ma még nem azonos mértékben biztosított mindenki számára. A társadalomban vannak olyan rétegek, amelyek esetében az egyenlő hozzáférés elve nem érvényesül. Ma magas a digitális eszközökkel rendelkezők aránya, de a hátrányos helyeztű családok esetében az arány lényegesen alacsonyabb, és nem elégséges ahhoz, hogy a gyermek behozza a lemaradását azokkal szemben, akik napi szinten használják tudásuk bővítésére az online felületeket (Molnár, 2022).

A probléma gyökere abban rejlik, hogy Magyarországon a rendszerváltozás óta az egyenlőtlenségek az egyes társadalmi csoportok, rétegek között növekedtek, amely szakadék az oktatási intézményekben is érezteti hatását. Az előidéző okok között a szociális-gazdasági státusz és a marginalizálódott kisebbséghez való tartozás a legdöntőbb. Ebből adódóan feltételezhető, hogy a digitális kompetencia terén a legjelentősebb lemaradás az iskolákban a

hierarchikus rangsor legalján elhelyezkedő hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos (HHH) helyzetű, elsősorban roma tanulók körében tapasztalható.

Írásunkban arra keressük a választ, hogy az Abaúji Történelmi Kistérségben a hátrányos helyzetű tanulókat jelentős mértékben oktató-nevelő oktatási intézményekben milyen lehetőségük nyílik a HH és HHH, elsősorban roma tanulóknak a szociális, kulturális hátterükből adódó lemaradásuk és a tudásalapú társadalom által felajánlott lehetőségek között lévő digitális szakadék áthidalására – elsősorban a digitális eszközök megléte és alkalmazásának a célja és lehetősége tekintetében. A vizsgálat reprezentatív, primer (empíria) és szekunder (adatelemzés) kutatáson alapul.

Kulcsszavak: digitális kompetenciák, oktatási egyenlőtlenség, romák

Konczos Csaba: A mozgásos cselekvéstanítás metodikai komplexitásának elemzése

Különböző tudományterületeken – így a didaktika résztudományban is - találkozunk elméleti párhuzamokkal, amely elméletek egyébiránt szervesen összetartoznak, mégis külön-külön kerülnek bemutatásra, ismertetésre, önálló műveltségtartalomként jutnak be a „köztudatba". A felsőoktatásban, a sporttudomány képzési rendszerében is megtalálható ez a jelenség. A tantárgyi curriculum szerint egyes kurzusokhoz rendelhetők bizonyos műveltségtartalmak, (pl. a személyiség és típusai; a személyiségformáló pedagógiai módszerek; a magatartás és viselkedésformák; a vezetői típusok stb.) ezért a pedagógusjelöltek tudatába külön-külön épülnek be azok, nehézséget okozva a didaktikai folyamat pedagógiai koherenciájának megértésében. Holott a pedagógiai alkalmasság, kompetencia a tanításhoz szükséges műveltségterületek komplex értelmezéséről és alkalmazásáról szól.

Ez az elméleti munka arra próbálkozik, hogy a mozgásos cselekvések didaktikai folyamatát egy olyan aspektusból szemléltesse, amelynek segítségével jól érzékelhető legyen annak pedagógiai komplexitása, bemutassa, hogy az oktatási célok mellé a tanítás tanulás folyamatába hogyan illeszkednek a nevelési célkitűzéseket megvalósító pedagógiai módszerek, ebben a folyamatban milyen szerepe van a tanár személyének, milyen tanári magatartás, illetve irányítás, vezetési stílus szükséges a folyamat sikeres végrehajtásához.

A tanulmány elméleti ajánlást ad a mozgásos cselekvéstanítás didaktikai folyamatának minden szakaszához, lépéséhez a személyiségformáló pedagógiai módszerek, a tanári magatartás és a tanári irányítás dimenzióiban. Az alábbi folyamatrészek (szakaszok) szerint történik az elmélet bemutatása: a mozgásos cselekvés bevezetése, ismertetése a tanári oldalról tekintve, annak megértése, gyakorlása, alkalmazása, a teljesítőképes tudás végrehajtása a tanulói oldalról közelítve, majd a számonkérés újból a tanári oldalról nézve. Az alábbi személyiséget formáló pedagógiai módszerek repertoárja jelenik meg az egyes szakaszokhoz rendelve: a követelés, a meggyőzés, a gyakorlás, az ellenőrzés és értékelés, a jutalmazás és büntetés. Az egyes lépésekhez a következő magatartásformák, illetve vezetési stílusok kerülnek beillesztésre: az asszertív viselkedés és annak változatai, illetve a demokratikus és autoriter vezetési stílusok.

Kulcsszavak: személyiségformáló pedagógiai módszerek, magatartásformák, vezetési stílusok.

Kovácsné Duró Andrea: „Módszertár” – a tanórákon szívesen alkalmazott metodikák napjainkban

Az oktatási módszer fogalmának meghatározása hosszú múltra tekint vissza a didaktika történetében. Comenius (1657) differenciálatlan összpedagógiájában még a tudás közvetítésének módját jelentette, napjainkban pedig az oktatási folyamat állandó összetevőjeként, a tanár és a tanuló tevékenységére is kiterjesztették. (Falus – Szűcs, 2022). Az időközben végbement szemléleti változást jól mutatja, hogy a 21. században a korszerűnek tekintett oktatási módszerek mindenekelőtt a tapasztalati, élményalapú, a tanulók interaktivitására épülő, a diákok egymástól tanulását is lehetővé tevő metodikákkal azonosíthatók. Ugyanakkor nincs univerzális, minden helyzetben sikeresen alkalmazható módszer, így a különféle kombinációk segíthetik leginkább a tanulók személyiségfejlesztését, aktivitásuk és figyelmük fenntartását, a differenciálást. Empirikus kutatásom keretében ezért a tanárjelöltek témához kötődő elméleti és gyakorlati ismereteire, valamint a tanítási-tanulási folyamatban betöltött szerepük értelmezésére fókuszáltam. Egyéni kérdőíves felméréssel, a levelezős tanárszakos hallgatók (N=45) által a tanórákon legeredményesebbnek tartott módszereket, a választásuk hátterében meghúzó okokat, az alkalmazhatóság lehetőségeivel és korlátaival kapcsolatban szerzett tapasztalataikat szándékoztam feltérképezni.

Az eredmények összegzése alapján megállapítható, hogy a tanárjelöltek többsége egy, döntően a pedagógus által irányított tanulási folyamatot előtérbe helyező módszert preferált. A kapcsolódó indoklások jól tükrözték, hogy a hallgatók általában megfelelő szintű ismeretekkel rendelkeztek az egyes metodikák előnyeit és hátrányait illetően. Választásukat alapvetően a saját diákélmények határozták meg, újfent beigazolva azt a tényt, hogy „sokkal inkább annak megfelelően tanítanak a pedagógusok, ahogyan őket tanították, semmint aszerint, amit nekik tanítottak” (Falus, 2001b. 24.). A hallgatók az általuk kedvelt módszereket a tantárgyak és témakörök széles körében, bármilyen osztály/csoport számára megfelelőnek tartották. Ebben vélhetően az is szerepet játszott, hogy a gyakorlatok keretében a tanítványok alaposabb megismerésére kevés lehetőségük nyílt.

A fentiekből következően a képzők fontos feladata a tanárjelöltek támogatása, mindenekelőtt a mediátori szerep megvalósításában, valamint abban, hogy az elsajátított pedagógiai tudást képesek legyenek az adott helyzetnek megfelelően adaptálni, módszerválasztáskor nem csupán saját diákkori élményeikből meríteni, ill. tudatosan törekedjenek a hatékonyabb tanulási környezet kialakítására.

Kulcsszavak: oktatási módszerek, kérdőíves vizsgálat, pedagóguskutatás

L. Pálfi Dorina: A tanítási gyakorlat értékelési módjának kritikája, hatékonyságának dilemmája

A tanítási gyakorlat a 19. század végétől az egyik alappillérét képezi a pedagógusképzés rendszerének. (Pukánszky, 2015) A jövőbeli tanárok gyakorlati tudásának fejlesztése, a felsőoktatásban szerzett ismeretek kipróbálása, begyakorlása, az iskola jelenségvilágának megismerése szempontjából a gyakorlat jelentősége esszenciális és vitathatatlan. A Magyarországon jelenleg zajló tanárképzési innováció erre a belátásra reagálva szervezi meg a képzés gyakorlatorientált szemléletét és működését, miszerint a hallgatóknak lehetőségük legyen iskolai gyakorlatra menni az egyetemi tanulmányaik megkezdésével egyidőben. Ennek pilot időszaka jelenleg zajlik. A tapasztalatok megvitatása és elemzése folyamatos, az innováció tökéletesítésére szolgál.

Jelen tanulmányomban a „régi" tanítási gyakorlat dokumentumai közül a gyakorlóhelyeken tanító vezető tanárok által kitöltött Jegyzőkönyvek elemzése és ez alapján megfogalmazott tapasztalatok, következtetések ismertetése történik. A Jegyzőkönyvekben olvasható szöveges értékelések vizsgálatához a dokumentumelemzés módszerét alkalmaztam, mintázatokat kerestem, emellett tartalomelemzést végeztem annak a kérdésnek a megválaszolása céljából, hogy az értékelő szövegek differenciáltak-e, illetve melyikben jelenik meg fejlesztendő terület megjelölése. A kutatás célja az értékelő dokumentum hatékonyságának dilemmáján való elmélkedés, az új típusú tanárképzés megszervezése számára tapasztalatok, fejlesztési javaslatok megfogalmazása.

Kulcsszavak: tanítási gyakorlat, Jegyzőkönyv, differenciálás, dokumentumelemzés

Meleg Attila: Tanoda programok hatékonysága B.-A.-Z. vármegyében

Állandóan változó társadalmunkban folyamatosan szembesülünk azzal, hogy minden területen meg kell felelni a társadalmi kihívásoknak. Az oktatás és nevelés szempontjából sem tehetjük meg azt, hogy ennek a kihívásnak nem felelünk meg. Országszerte, de különösképpen Borsod – Abaúj - Zemplén vármegye területére igaz ez, amikor azt látjuk, hogy az országban működő 180 tanodából 40 a vármegyénk területén működik. Miért van szükség a tanodákra? Milyen hatékonysággal működnek? Mi határozza meg, hogy egy tanoda egyházi vagy nem egyházi fenntartású legyen? Olyan kérdések, amelyekre kutatásomban keresem a választ elsősorban B.-A.-Z. vármegye területén.

A társadalmi elvárások és az iskolai követelmények növekedésével – különösen a 20. század derekától kezdve – az általános iskolán belül - megjelent egy egyre nagyobb létszámú tanulócsoport, akik a szokásos iskolai feltételek között nem tudtak eredményesen tanulni. Pedagógiai szempontból ezek a gyermekek külön segítségadás nélkül akadályozottak voltak a tanulási folyamatokban (Ilyés, 2000). A tanodai nevelés azért hivatott, hogy ezeket az akadályokat áthidalja, illetve segítsen minél jobban a tanulónak az előrehaladásban.

Kulcsszavak: oktatás, nevelés, akadályok, tanórán kívüli oktatás, tanoda

Molnár Ildikó: Az a bizonyos „rózsa”, avagy hogyan nevelünk toleranciára a Sajószentpéteri Kossuth Lajos általános Iskola Móra Ferenc Tagiskolájában

Az iskolának, mint integrált oktatási-nevelési intézmény műveltségi tartalmát a *kulcskompetenciák* meghatározott rendszere kell, hogy alkossa. A *kompetencia-alapú oktatás* alkalmazásképes tudás elsajátítását teszi lehetővé. Olyan alapok, kompetenciák megismerését, melyre mindenkinek szüksége van a személyes boldogulásához és fejlődéséhez. Az ember cselekvőképessége az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik. *Az iskolai nevelő-oktató munka legfontosabb alapelve* tehát a tanulók személyiségének fejlesztése, valamint alapkompetenciáinak kialakítása, készségeinek, képességeinek bővítése.

A tanulók személyiségének optimális fejlesztéséhez olyan alapvető intézményi légkör szükséges, ahol elsősorban toleráns, egymást tiszteletben tartó kapcsolatok kialakítására törekednek mind a tanuló- tanuló, a tanuló -nevelő, a szülő- nevelő és nevelő -nevelő között. Szükséges továbbá olyan partnerközpontú működés megalapozása, amely keretein belül tekintettel vagyunk a társadalmilag elfogadott erkölcsi normákra, valamint értékekre. Intézmények Pedagógiai Programjában sok helyen megjelenik alapértékként, alapelvként a *tolerancia*, a másság elfogadása és inkluzív kialakítása. Megértük, megéltük a paradigmaváltást, s átéljük jelenleg is. Szemléletet váltottunk. Viszont a tolerancia alapelvét csak akkor tudjuk eredményességre vezetni, ha mellette szoros párhuzamban megmutatjuk és megtanítjuk a gyermeknek a kulturált magatartási és kommunikációs mintákat, ha udvariasságra és figyelmességre, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartására, előítélet-mentességre, a konfliktusok helyes kezelésére és az emberek egyenlőségének elismerésére tanítjuk. E fő célból készítettem el intézményem Toleranciára nevelés programját, mely 2017 januárjától működik.

Írásomban röviden felvázolom a program céljait, feladatai, a kezdeti tesztévek eredményeit, kimeneti méréseit, azokból levont konzekvenciákat. Olvashatnak a jelen eseményeiről, a program jövőjéről, valamint a programban rejlő lehetőségekről.

Kulcsszavak: tolerancia, személyiségfejlesztés, projektoktatás, partnerkapcsolatok.

Móricz Virág Kinga: A vajdasági magyar pedagógusok taneszköz- és módszerhasználatának jellemzői

A hazai és nemzetközi szakirodalom szerint (pl. Riczu – Tóth 2016; Lazar 2015; Sahin 2014) pedagógusok taneszköz- és módszerhasználatának rutinossága és változatossága az oktatás minőségének fontos mutatója. Jelen munka célja, hogy rámutasson a vajdasági magyar pedagógusok oktatási szokásaira és körülményeire. A dolgozat egyik kutatási módszere az interjú, amelyet Csernik Ilmával, a bácskossuthfalvi Idős Kovács Gyula Általános Iskola iskolapedagógusával készült, és a kérdőív, melyet vajdasági magyar tanítók és szaktanárok töltöttek ki. A kérdőív kérdései a pedagógusok munkájának diverzitását igyekszik feltérképezni, a kapott adatokat az iskolapedagógussal folytatott interjú alátámasztja, kiegészíti. A kérdőív adatainak elemzése alapján megállapítható, hogy a vajdasági magyar pedagógusok több mint háromnegyede az IKT eszközökkel kapcsolatos felkészültségét kielégítőnek tekinti, saját bevallásuk szerint ugyanennyi részük hetente többször is alkalmazza ezeket az eszközöket az óráin. Az oktatási munkaformák tárházának nagy részét kihasználják, átlagosan hetente többször is alkalmaznak a frontálistól eltérő óravezetést. Mindez arra enged következtetni, hogy a tanári gárda sok energiát és időt fordít arra, hogy diákjaiknak izgalmas és interaktív oktatást nyújtsanak.

Kulcsszavak: IKT, pedagógiai módszerek, pedagógiai munkaformák, vajdasági pedagógia

Mrázik Julianna: Konklúzió és modell. A modellalkotás lehetősége a neveléstudományi kutatásban

A tanulmány kiindulópontja az a felismerés, hogy a modellalkotás a pedagógiai kutatás meglehetősen ritka módszere, holott, ha megtekintjük, inkább több kutatási stratégia konklúziója lehet egy hatékony és koherens modell, mint kevesebbé. A tudományos modell egy mentális rendszer, amely megfelelően tükrözi a vizsgált pedagógiai valóság tárgyát. A pedagógiai modell a tanulásra optimalizált ideális rendszer; képes helyettesíteni a modellezett objektumot; a modell tanulmányozása új információkkal szolgál a vizsgálat tárgyáról végül hatékony és koherens. Előnye a bemutatott információk integritása/koherenciája, amely lehetővé teszi egy szintetikus megközelítés megvalósítását az objektum ismeretében. A pedagógiai modellezés segíti a kutatás tárgyának megértését különféle körülmények között. Lehetővé teszi, hogy kiemelje a vizsgálat tárgyában a legjelentősebbet - azt, ami a vizsgált témához kapcsolódik. A tanulmány bemutatja továbbá a modellezés során tett lépéseket, kognitív folyamatokat.

The study covers both the definition and possible methods of educational modeling and argues that the presented model is objective, i.e. it enables a clear definition of the investigated characteristic; valid; justifies the reliability of the results. Finally, the study covers the "fate" of educational science - teachability and learnability - models: implementation and adaptability. The practical benefit of the topic can be grasped for research in educational science, to encourage studies that are aimed at creating a model.

Kulcsszavak: neveléstudományi modell, koherencia, hatékonyság

Nemes Katalin: A pedagógus - Szakma vagy művészet?

Kérdéseink:
Hol keresendő, miben rejlik az elmúlt évtizedek reformkudarcainak okai?
Mi a tanítás valódi esszenciája, lényege? Hivatás? Szakma? Művészet?
Milyen a jó pedagógus, milyen a jó iskola?
Évtizedek óta követjük mindannyian, ahogy a pedagógus pálya presztízse és minősége egyre csúszik lefelé, miközben egymást érik a jobbnál jobb szakmai és tudományos reformok, hogy azután rövidebb-hosszabb pályájukat bejárva a semmibe tűnjenek el. Mi lehet ennek az oka? Felmerül a kérdés: nem értettünk-e valamit alapjaiban félre? Nem lehetséges-e, hogy túlságosan materiálisan, bizonyos fontos, az emberi lét alapját jelentő tényezőket figyelmen kívül hagyva kerestük a megoldásokat? Tudjuk-e pontosan, hogy mi képezi vizsgálatunk tárgyát, amikor a tanítás esszenciáját kutatjuk?
A tanár, a tanító csupán egy szakmunkás, aki tanult mesterségét űzi, vagy inkább művész, akinek a gyermek, a tanítvány a művészetének eszköze, tárgya és befogadója is egyben, aki az alkotás folyamatába teljes személyiségét beleadja, testét és lelkét, minden nap, óráról órára? Modellezhetjük-e a tanárt, a tanítót egy zeneművész példájával? Ebben az analógiában elvárhatjuk-e tőle, hogy naponta öt-hat órát lépjen fel folyamatosan évtizedeken át?
Mennyit számít a szakmai tudás, és mennyit a született tehetség? Hogyan mérhető, illetve mérhető-e ez egyáltalán? Vagy bízhatunk-e a közönség ítéletében? Miért gondoljuk, hogy az iskolákat üzemként kell kezelni? Nem hasonlatos-e inkább egy csodás hangversenyhez vagy színházi előadáshoz, amelyben egyszerre néző és szereplő a gyermek? Vagy nem kellene annak lennie? Hogyan érzi magát Michelangelo ebben a falanszterben, miközben széklábak faragására kényszerítik? Kiég vagy elmenekül? Mit teszünk mi, akik vezetők vagyunk ebben a világban? Elengedjük, és asztalosokat veszünk fel helyette, vagy hagyjuk, hogy tehetségével és kreativitásával szebbé tegye a világunkat? A tehetséggondozást nem a tanártehetségek gondozásával kellene kezdeni? Megannyi kérdés veti fel egy teljes paradigmaváltás szükségességét az oktatásirányításban és a tanárképzésben is. Erre teszünk gondolatkísérletet. A tanulmány olyan kérdésekre adandó lehetséges válaszokból és az ezekből levonandó következtetésekből áll, amelyek egy közoktatásban eltöltött élet empirikus kutatásain alapulnak.

Kulcsszavak: pedagógus, pedagógia, hivatás, szakma, művészet

Németh Anna: Lehet más a matematika! Azaz hogyan váltsunk munkaformát Richard R. Skemp A matematikatanulás pszichológiája című könyve alapján

„Semmiféle gondolat sem rossz, csak rosszá válhat, ha kritika nélkül fogadjuk. Csak az rossz igazán, ha semmi gondolatunk sincs." (Pólya György 1957. 235.o.)

A matematika tanításában a hagyományok rögzültek, a tankönyvek, a webes felületek videói mind a klasszikus matematikai ismeretközlést, a deduktív módú feldolgozást használják. Ez nagyon kényelmes szerepbe teszi a tanárokat, ők is így tanultak, gondolkodásukban sokszor ez az egy tanítási „útvonal" működik: az óráikon a matematikusok munkájának az eredményét mutatják be: Itt van, neked csak meg kell tanulni… (Skemp, 1975.)

Ezzel passzív befogadókká válnak a diákjaik, csak a jó képességű kötelességtudó diákok fognak gondolkodni és fejlődni, de az átlagosan okos gyerekek nem élvezhetik matematikai gondolkodás adta sikereket, így nincs sem lehetőségük, egy idő után már szükségük sem a gondolkodásra (matematikában). A nemzetközi mérések, az érettségi eredmények, a szakirodalom tantárgyi szorongást mérő tanulmányai mind ezt a problémát jelzik. Ezen mérések feltárják az okokat, így látható, hogy az ismeretek valódi megértése az egyik legfontosabb tényező a fejlődésben.

Érdemes a szakirodalomhoz fordulni, és mindent megtudni diákjaink gondolkodásáról, fejlődési folyamatukról, információfeldolgozási módokról. Ehhez kapaszkodókat jelentenek Pólya György, Dienes Zoltán, Varga Tamás régi munkái is. Az egyik legnagyobb segítséget R.R. Skemp jelenti. Tanulmányomban bemutatom, hogy a szakirodalmak ajánlását valóban lehet alkalmazni a tanítási órákon, és bizonyítom hatékonyságát a mérésem eredményeivel.

Az érintett témákat R.R. Skemp A matematikatanulás pszichológiája című könyve adja, ő kutatásokkal vizsgálta a tanulás folyamatát alakító tényezőket. A fogalmak kialakulásának ismerete az alapja egy tanóra szervezésének, de ezek szerveződését, a szkémák, (sémák) felépülését is használnunk kell ahhoz, hogy diákjainkat jól segítsük kognitív fejlődésükben, és elkerüljük túlzott mértékű szorongásukat. Az intuitív és reflektív intelligencia fejlesztésével növelhetjük diákjaink énhatékonyságát, ezzel javítunk a matematikai attitűdjükön. Minden tudomány tanulásában fontos szerepet kapnak a szimbólumok, a verbális és vizuális képzetek, meghatározzák a fejlődés ütemét, sikerességét, így elengedhetetlen helyes használatuk a tanítási órákon. Skemp szerint a matematika tanulásának problémái pszichológiai problémák, ezért fontos ismernünk a fejlődést befolyásoló érzelmi és interperszonális alakító tényezőket is.

Ezen munka legfontosabb célja, hogy néhány tanórai feladatot, munkaformát bemutasson, amelyek Skemp művében talált elvek alapján lettek kialakítva, majd az ily módon haladó csoportokban mért értékeket összevetem a szakirodalom szorongást, motivációt vizsgáló

eredményeivel, kiegészítve a hatékonyság mérésével. A kérdőívben Nótin Ágnes validált kérdéssorát használtam a szorongás mérésére (Nótin, 2015), hipotézisemként pedig a felfedeztető tanítás-tanulás stresszmentes, ezzel hatékony voltát vetem fel, ami természetesen bizonyítást is nyert. A módszer és a kommunikáció sikerességének igazolásakor fontos tény, hogy egy feladat önmagában még nem változtat, a sok évig tartó fejlődési folyamatot kell megváltoztatni ezeknek megfelelően ahhoz, hogy mérhető eredményt érjünk el a szorongás, motiváció, énhatékonyság, és a használható tudás vizsgálatakor.

Kulcsszavak: matematika módszertan, matematikai szorongás, felfedeztetés, fogalmak kialakulása

Petzné Tóth Szilvia - Lampert Bálint: A körforgásos gazdaság működésének megértetése LEGO robotok segítségével

A Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Pedagógia, Humán- és Társadalomtudományi Karán 2019-ben került átadásra a LEGO Élménypedagógia terem, ahol rendszeresen vezetünk foglalkozásokat a LEGO módszertan alkalmazásával.

2022-ben egy új projekt indításával a LEGO eszközöket a fenntarthatóságra nevelés területén kívánjuk bevezetni egy külső ipari partner támogatásával. Az új projekttel erősíteni kívánjuk fenntarthatóságra nevelés területén a gyakorlati tapasztalatok bevonását és a gazdasági szereplőkkel való együttműködést. Az együttműködés által szeretnénk a körforgásos gazdaság szemléletét a pedagógus-jelöltek és a diákság körében elterjeszteni.

A megbízó elvárása, hogy a LEGO Education komplett oktatási rendszeren keresztül szervezett képzések, diákoknak szóló oktatási programok és a kutatások során még hangsúlyosabban megjelenjenek a környezetvédelmi, komplex hulladékgazdálkodási tevékenységek, környezetvédelemhez kapcsolódó szemléletformálás, diákok felelős állampolgárként való viselkedésre nevelése.

A 2022-es évben vállalt feladatink keretében összeállítottunk egy kerettörténet köré felépített négy foglalkozásból álló foglalkozás-sorozatot. A foglalkozások megvalósításában központi szerepet játszanak a kutatócsoportunk programozható LEGO robotjai, illetve a LEGO 4C módszertana, amellyel a tanulási folyamat segítése mellett a diákok, hallgatók digitális kompetenciáit is fejleszteni tudjuk.

A publikációnkban szeretnénk bemutatni a négy foglalkozás közül egyet, amely arra mutat példát, milyen módon lehetséges a diákokkal a körforgásos gazdaság hulladékok begyűjtéstől újtermék előállításáig tartó szakaszának megismertetése, az elkülönített hulladékgyűjtés jelentőségének megértetése LEGO robotok és a LEGO robotversenyekről ismert akadálypályák felhasználásával.

Kulcsszavak: fenntarthatóság, fenntarthatóságra nevelés, körforgásos gazdaság, LEGO, robotika

Püspöki Péter: Érzelmek iskolája A racionális vita és a komplex dráma lehetőségei a kritikai gondolkodás fejlesztésében

A dolgozat a fogalmazástanítás és a kritikai gondolkodás fejlesztését célzó pedagógiai kutatások és vizsgálatok eredményeihez kapcsolódik. Középpontjában a dramatikus tevékenységek és a racionális vita eszközeit ötvöző pedagógiai módszer bemutatása áll. Konkrét példákon keresztül ismerteti annak működését, a gyakorlat során tett pedagógiai megfigyeléseket, és összegzi azokat a szakmai-módszertani szempontokat, amelyek alapját képezhetik egy később részletesen kidolgozandó metodikának.

A szerző magyar nyelv és irodalom – történelem szakos tanár, drámapedagógus. Pedagógiai érdeklődésének kiemelt területe a kommunikációs készségfejlesztés, valamint a dramatikus és színházi nevelés. Jelenleg a Mathias Corvinus Collegium Vitaakadémia Vitavezető képzésében tanul.

Kulcsszavak: kritikai gondolkodás, szövegalkotás, dráma, vita

R. Nagy József: A fotográfia oktatásának tapasztalatai és lehetőségei a középfokú média és művészeti nevelésben

A tanulmány célja az, hogy fotográfia középiskolai média és művészeti oktatásban betöltött szerepét, oktatási lehetőségeit, esélyeit vizsgálja, illetve adalékokkal, gyakorlati tapasztalatokkal szolgáljon az erre vállalkozó pedagógusoknak. A dolgozat alapjául másfél évtizedes középiskolai, óraadói minőségben teljesített tapasztalat áll. A szöveg elméleti alapvetéseiben amellett érvel, hogy a művészeti, ezen belül a fotográfiai oktatásban a képiséget kulturális rendszerként kezeljük, s ne csupán annak esztétikai vetületét tartsuk szem előtt. A dolgozat hármas megközelítésben, a középiskolás diákok által elvégzett fényképes feladatok sikeressége, kedveltsége, produktivitása alapján közli és ismerteti, egyes esetekben tágabb szakmai-elméleti kontextusba helyezi az egyes fotótechnikákat. Besorolja a kudarcok, a mélyebb nyomot nem hagyó, átlagos, illetve a sikeres feladattípusok köze. Így beszél a családi analóg fotóhagyatékról, a teljes eljárásában analóg technikával történő fényképezésről, a labortóriumi munka kihívásairól, a fotópályázatok negatív hatásairól. Emellett említi a camera obscura, a fotogram és a kemogram, a klasszikus, kompozíciós fotófeladatok alkalmazhatóságának körülményeit, majd rátér a szabadtéri és műtermi portréfényképezés, a fényfestés, a street fotográfia taglalására, s külön említést tesz az okoseszközök szerepére a kézműves jellegű, analóg fotográfiai gyakorlatban.

Kulcsszavak: fotográfia, média, művészeti nevelés, középfokú oktatás

Reikort Ildikó: Egész-ség az iskolában

Világunk jelentős változása miatt különböző pedagógiai területek megújulásra várnak. A művészeti területek, és azok összekapcsolása az oktatás minden szintjén segítséget nyújt az élő kapcsolatok megőrzésében, amikor korunk techno-kommunikációs korszakában az interperszonális kapcsolatok lényegi elemei elsekélyesedni látszanak.

A művészet különböző színterei olyan lehetőségeket kínálnak a zenepedagógián belül is, amelyek az elméleti tantárgyak tanítását részben kiváltva/kiegészítve a tanulók érzékelési, tapasztalati módozatokon keresztül fedezhetik fel erősségeiket a Kokas Klára zenepedagógiai rendszere által. A zene és a mozgás magas fokú szintézise, az improvizáció bevezetése és fejlesztése olyan globális élményt teremt meg, amit a hagyományos zenepedagógia eddig nélkülözött tárházából.

Az említett zenepedagóiai rendszer szerint zajló tanítási órákon, az improvizatív módon létrejött alkotások nem csak a nonverbális kommunikáció magasabb szintű megértését fejlesztik, hanem támogatják a mentális állapot egyensúlyának megőrzését, a személyiségfejlesztést, és növelik a közösségi tevékenységek kohézióját. Jelenleg zajló kutatásom témája a Kokas Klára zenepedagógiai rendszerek transzdiszciplináris hatásának vizsgálata, amely a személyiségfejlesztés különböző aspektusának megfigyelését is magában foglalja a zenei edukációs folyamtokon túl.

Kulcsszavak: zenepedagógia, improvizáció, képességfejlesztés

Rózsa Erzsébet: A kilenc pont problémája

Első benyomásra úgy tűnhet, mi sem természetesebb, minthogy hatékonyság és koherencia jellemzi a pedagógiát. Azonban, ha közelebbről megvizsgáljuk a kijelentést, kiderül, nem kevés erőfeszítés szükséges, hogy realizáljuk ennek megvalósítását.

Ezzel kapcsolatosan vetődött fel bennem a klasszikus logikai/kombinatorikai feladvány, melyben a négyzet alakban elhelyezkedő kilenc pontot kell négy egyenes vonallal összekötni a ceruza felemelése nélkül, minden pontot egyszer érintve. A 9 pontos probléma megfejtése is egyszerűnek bizonyul, de csak első benyomásra. A kezdetben kézenfekvőnek ígérkező megoldások mindegyikéről kiderül, hogy tévút, és a korábbi sémák a megoldási kísérletek sokszori ismétlése ellenére sem használhatóak, mert csak a négyzetrács keretein belül gondolkodunk. Azonban, ha kicsit módosítunk a látószögünkön, és más perspektívából tekintünk a feladatra, akár komfortzónánkat is meghaladva, megtaláljuk a dilemma kulcsát.

Hasonló analógiára építettem a konferencia idei témáját is, melynek kifejtését a kilenc pont alakzatára fűztem fel, annak nyíl formájú megoldási képletében, ami idevágóan a kitűzött cél elérésének a képességét szimbolizálja.

Kulcsszavak: feladvány, komfortzóna elhagyása, paradigmaváltás

Rucska Andrea - Kovács Mihály - Kiss-Tóth Emőke: Hatások és eredmények, avagy egészségnevelési látlelet a halmozottan hátrányos helyzetű településeken

Az egészségi állapotot nagymértékben determinálja az egyén egészségmagatartása, melynek szerepe nem vitatható, viszont a genetikai meghatározottságon túl az egészséget befolyásoló tényezők sorában felsorakoznak a folyamatosan változó társadalmi-gazdasági jellemzők, illetve a térség egészségügyi ellátórendszere is. A KSH statisztika adatokból egyértelműen látszik, hogy Magyarországon a halmozottan hátrányos helyzetű régióban élő nők átlagéletkora lényegesen alacsonyabb az országos átlaghoz képest, mely adatokhoz a térségben fellelhető életmódbeli, magatartási kockázati tényezőknek kiemelt szerepe van.

A kutatás a Felsőoktatási Kiválósági Program keretein a felnőtt női lakosság monitorizált állapotfelmérésére fókuszáltak.

Jelenlegi kutatási célunk az abaúji régióban élő nők monitorizált egészségi állapotfelmérésére, egészségmagatartása fókuszál. A monitorizált állapotvizsgálat tartalmazta pl. a testösszetétel vizsgálatot, az erek állapotának, ennek megfelelően a szív és érrendszeri megbetegedések rizikófaktorának vizsgálatát, érzékszervi vizsgálatokat. Az állapotfelmérést kérdőíves vizsgálat egészítette ki, mely az életmódra, a mentális egészségre is kiterjedt. A mentális egészséget a MHC-SF rövidített változatával, és az Élettel való elégedettség skálával mértük. A program még nem zárult le, így adatok csak pilot jellegűek, az adatfelvétel még zajlik.

Eredmények: az eddigi vizsgálatban 71 fő vett részt, átlagéletkoruk 48±16,1 év. Átlagosan a BMI index alapján túlsúlyosak (BMI=28,8±7), vérnyomásuk átlaga normális (X=130Hgmm), melynek nagyon magas a szórása (SD:17,7), a legmagasabb mért diasztolés érték a vizsgálat alatt 185 Hgmm volt. A nők többségében elégedettek életükkel (x=24,36667±9,2). A Mentális egészség kontinuum skála átlagértékei nagyobb távolságot mutatnak a tényleges jólléttől (X=43,6). A szociális jóllét aldimenziója éppen, hogy átlépi az 50%-os küszöbértéket (X=12,9).

Következtetés: A halmozottan hátrányos helyzetű régióban élő alacsony iskolai végzettségű nők egészségi állapota átlagon aluli, ezt többségében életmódbeli tényezőkkel lehet magyarázni. Életükkel, párkapcsolatukkal többségében elégedettek. Strukturálatlan interjúk kapcsán a résztvevők tisztában vannak helyzetükkel, de úgy érzik, nem tudnak változtatni életmódjukon.

Kulcsszavak: egészségi állapot, hátrányos helyzet, szomatikus és mentális egészség, szenvedélyek

Sediánszky Nóra: „Szólj, Tündérhonban üdlak merre van?" Megközelítési lehetőségek a Csongor és Tünde elemzéséhez középiskolások számára

A tanulmány annak a munkának rövid összefoglalása, melynek során Vörösmarty *Csongor és Tündé*jét szeretném közel hozni fiatal, első sorban középiskolás diákokhoz, megszabadítani ezt a rendkívül izgalmas, zseniális anyagot a „kötelező olvasmány" nyűgös jellegétől. Vörösmarty elképzelt Tündérországa a maga sajátos fantáziabirodalmával, bonyolult kulturális és filozófiai hátterével igazi „világenciklopédia" és kirakós játék, ugyanakkor jelentős hangsúlyt kap benne az útkeresés, az életmodell-választás kérdése, mely mindig is élénken foglalkoztatta/foglalkoztatja a fiatalokat, napjainkban bizonytalan társadalmi és ökológiai klímájában pedig különösen. A tanulmány utolsó harmadában azokkal a konkrét, módszertani lehetőségekről beszélek, amellyel többféle változatos módon közelíthetjük meg a középiskolásokkal a darabot, közösen gondolkodhatunk róla, a beszélgetés, a drámajáték, a rajz, a különböző vizuális eszközök, a pszichodráma vagy a beavató színház eszköztárával, s ezek ötvözetével.

Kulcsszavak: Vörösmarty Mihály, Csongor és Tünde, romantika, élménypedagógia, beavató színház

Sipos Katalin: Az innovatív gyakorlatok terjedésének jellemzői az online oktatás idején

A kutatás a disszertációm témájához kapcsolódó pilot-vizsgálat az innováció feltételeire, a szervezeti jellemzőkre, valamint a pedagógusok gyakorlati tapasztalataira vonatkozó részétű foglalja magában az online oktatás időszakát illetően, melynek célja a nagymintás adatfelvétel előtti technikai problémák kiküszöbölése, valamint a kutatás további irányainak kijelölése és az ehhez legmegfelelőbb módszerek kiválasztása. A kérdőíves felmérés során egy technikum és szakképző intézmény pedagógusai vettek részt a vizsgálatban, amelynek elemzése a kis mintára való tekintettel egyszerű statisztikai módszerekkel történt. Az eredmények rávilágítottak, hogy - Rogers elmélete alapján - az innováció terjedésének feltételei közül elsősorban a relatív előny és a kompatibilitás szempontjaival értettek leginkább egyet a pedagógusok, továbbá intézményüket fejlődést, innovációt elősegítő szervezetként jellemezték. Az időszak pozitívumai közé tartozik a digitális kompetenciák fejlődése, az empátia, tolerancia erősödése, és az egymástól való tanuláselőtérbe helyeződése. A pilot vizsgálat megfelelő támpontot szolgáltatott a további vizsgálatokhoz szükséges módosítások elvégzéséhez.

Kulcsszavak: szervezet, innováció, online oktatás, pilot kutatás

Sütő Attila: Kémia szakos tanárjelöltek természettudományi kreativitásának összehasonlítása nemzetközi tapasztalatok alapján

A kreativitás egyre fontosabb kompetenciává válik a tanári hivatásban, a gyorsan változó oktatási rendszerben megléte hozzájárulhat a pedagógiai munka eredményességéhez. Ez egy központi eleme a tanári fejlődésnek, az intézményi oktatás és egyetemi tanárképzés során is igyekeznek nagyobb hangsúlyt fektetni megerősítésére, mely különösen igaz lehet a természettudomány szakos pedagógusjelöltek esetében. A tanulmány a témaválasztás relevanciája miatt arra vállalkozik, hogy elsősorban a kémia szakos egyetemi hallgatók kreativitásával kapcsolatos nemzetközi kutatásait foglalja össze. Ahhoz, hogy a kreativitást a természettudományok tanításában célzottan támogassuk, fontos megérteni a leendő tanárok szempontjait és nézeteit a témával kapcsolatban. Fogalomtérképek és kérdőívek segítségével jellemezték a változásokat a hallgatók kreativitásról alkotott nézeteiben. A fogalmi térképek kvantitatív elemzései feltárták a hasonlóságokat és különbségeket a hallgatók kreativitással kapcsolatos nézőpontjában. Valamennyi tanárhallgató változatos elképzeléseket és nézeteket mutatott a kreativitásról a kémiaoktatás kontextusában, pozitív hozzáállás mutatkozott annak kémiaórákba való integrálására. Több olyan mérés is született a témában, ahol elsőéves és végzős tanárhallgatók kreativitásbeli különbségét kívánták elemezni, de nem mutatkoztak nagy különbségek a nézetek között, ugyanakkor kifinomultabb szemlélettel rendelkeztek a kreativitás ösztönzése terén a végzős hallgatók.

Kulcsszavak: kreatív pedagógia, soft-skill készségek, tanárjelöltek, kémiaoktatás

Szabóné Pongrácz Petra - Trembulyák Márta - Balogh Regina: Az iskolai légkör és a pedagógus meghatározó szerepe a tanulási nehézséggel küzdő tanulók életútjában

Az Európai Unió Lisszaboni Stratégiája, majd az Európa 2020 célkitűzései kapcsán a társadalmi folyamatok tudatos alakításának kihívásaival párhuzamosan előtérbe került a tudás, a versenyképes ismerettel való rendelkezés, ezáltal pedig az élethosszig tartó tanulás szerepe (sz.n. 2000, idézi Szekeres, 2014). A fenti dokumentumokban kitűzött célok megvalósulásának egyik alapvető tényezőjeként tekinthetünk egy olyan oktatási környezetre, mely nem csupán a tipikusan fejlődő, hanem a tanulási folyamataikban valamilyen szinten akadályozott tanulók számára is képes értékes és hasznos tudást biztosítani, a korai iskolaelhagyást, a lemorzsolódást csökkenteni, ezáltal pedig a későbbi munkahelyi elhelyezkedést, a sikeres társadalmi integrációt elősegíteni (Mártonfi, 2008).

A problémákkal küzdő tanulókkal való foglalkozás során hatványozottabban elmondható, hogy benne a pedagógus kulcsszerepet játszik. Ő jelentheti a kapcsolatot a szélesebb társadalom felé. A pedagógus szavának, értékelésnek rendkívül fontos szerepe van a tanulók életében azáltal, hogy míg az egyik oldalon motivál, addig a másik oldalon az alulértékelés a fejlődés lelassulását eredményezheti (Lannert, 2021).

Ezen élmények hosszan tartó hatását támasztotta alá az a 2019-ben végzett kutatás is, mely felnőtt, tanulásban akadályozott személyek szemszögéből vizsgálta életútjuk lényeges eseményeit, emlékeit, annak a későbbiek szempontjából is meghatározó voltát (Szabóné, 2022). A többségi általános iskolában eltöltött időszakról szóló narratívák számos esetben a nem megfelelő iskolai légkörről, a pozitív, elfogadó pedagógusi attitűd és a befogadó közösség hiányáról tanúskodtak. Előadásunkban e kutatás néhány eredményének kiemelése által szeretnénk rávilágítani arra, hogy úgy gondoljuk, az inkluzív társadalom irányába csak az inkluzív iskolán keresztül vezet az út. A változások pedig leginkább az alapoktól kezdve lehetnek igazán hatékonyak.

Ha a pedagógusra, mint az iskolai élet kulcsszereplőjére tekintünk, akkor esetükben az alapot az is jelenti, hogy mennyire készíti fel őket a felsőoktatási intézmény az együttnevelés feladataira. A kérdés megválaszolására egy 2019 és 2022 között lezajlott, leendő és már gyakorló pedagógusok körében végzett, Trembulyák Márta által vezetett kutatás néhány releváns eredményét is szeretnénk bemutatni.

Kulcsszavak: integráció, pedaógiai miliő, pedagógusi attitűd, tanulói diverzitás, változó körülmények

Széplaki Ildikó: Nem sportszakos egri egyetemi hallgatók mentális-, fizikális-és lelki egészségének vizsgálata

Az első éves egyetemisták a „készülődő felnőttkor" szakaszában számtalan új élethelyzettel, kihívással találkoznak, ami hatással van az egészségtudatos magatartásukra, ezen belül olyan dimenziókat megkülönböztetve mint például a fizikai aktivitás, tudatos táplálkozás, kiegyensúlyozott lelki élet, szerrel való visszaélés elkerülése stb. Jelen kutatása a fiatalok mentális- és lelki állapotának felmérését tűzte ki célul.

Módszerek: A keresztmetszeti vizsgálatban 435, 18-32 év közötti nem sportszakos, első éves egyetemista vett részt. Az életcélt, az élettel való elégedettséget, a jól-létet és a stresszt validált kérdőívek kitöltetésével vizsgáltam meg, továbbá rákérdeztem a táplálkozási szokásaikra, fizikai aktivitásukra, és ennek kapcsán a testükkel való megelégedettségükre is.

Eredmények: A kapott adatok alapján megállapítható, hogy a vizsgálatba bevont fiatal felnőttek többsége ideje jelentős részében elégedett az életminőségével, vidámnak és nyugodtnak érzi magát. A megkérdezettek 20%-a érzi úgy, hogy élete közel áll az ideálishoz, viszont, ha újra élhetnék az életüket, a hallgatók majd kétharmada nem változtatna rajta. Az életcél mérése alapján elmondható, hogy az egyetemisták többségének világos szándékai és céljai vannak, de néha mégis úgy érzik, képtelenek kézben tartani életük alakulását és több mint kétharmaduk érzi úgy, hogy nem képesek uralni a nehézségeket. A fittségi állapot és testtartás saját szubjektív megítélésük alapján a megkérdezettek mintegy 40%-a inkább a 'nem ideális' kategóriába sorolta magát, és több mint 90%-uk tisztában is van vele, hogy ennek változtatásáért ő a felelős.

Következtetések: Általánosságban megállapítható, hogy a korábbi szakirodalmi kutatásokat alátámasztva ez az életszakasz tényleg stresszes számukra, mégis az mondható el, hogy inkább elégedettek az életük alakulásával, és vállalják a felelősséget annak alakulásáért. Egy további kutatás keretében érdemes lenne megvizsgálni az egyetemi testnevelés egészségnevelő hatását, hogy sikerül-e elérni a végcélnak tekinthető élethosszig tartó egészségtudatos magatartás kialakítását, illetve megnézni még a szemeszter elején, hogy egyáltalán mennyire vannak tisztában és mit jelent számukra az egészségtudatos magatartás és az egészség fogalma.

Kulcsszavak: egyetemisták, mentális egészség, életcél kérdőív, stressz kérdőív

Szigeti Mónika Veronika: A pedagógusok pszichológiai immunkompetenciájának vizsgálata

A kiégés témakörével foglalkozó kutatások a jelenséget individuális, interperszonális és szervezeti oldalról is vizsgálják. Az individuális megközelítés a személyiség vizsgálatára fókuszál, különös tekintettel a burnout szindrómára hajlamosító személyiségjegyekre, illetve a kiégés egyéni szinten megjelenő tüneteire. Az interperszonális szempontok a társas környezet, a segítő szakember és kliense kapcsolatára vonatkoznak. A szervezeti szintre vonatkozó kutatások pedig az adott munkahely, munkakör és a szervezet sajátosságait helyezik előtérbe.

A burnout szindróma okait vizsgálva Aronson, Kafry és Pines (1990) 4000 személlyel végzett kutatásuk alapján három okot tárt fel a kiégés hátterében: az érzelmi túlterheltséget, a kliensközpontú orientálódást és bizonyos személyiségjegyeket. Ezen eredmények hatására kutatásunkban a pedagógusok pszichológiai immunkompetenciáját vizsgáltuk, mert rájuk különösen veszélyeztetett csoportként tekinthetünk. A pedagógusok (N: 301) mentálhigiénés állapotát individuális és interperszonális aspektusokból elemeztük 2022-ben, Magyarországon. Eredményeink alapján a Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív (Oláh, 1995) 16 faktora közül az érzelmi kontroll területén érték el a leggyengébb eredményt. A kihívás/rugalmasság, az ingerlékenység gátlás és a szociális alkotóképesség területein mértünk még gyengébb eredményt. Jobb azonban a koherencia érzés és a kitartás területén elért eredményük. A mobilizáló-alkotó-végrehajtó alrendszerben a magyarokra standardizált átlagnál jóval magasabb értéket értek el. Az önszabályozó és a megközelítő-monitorozó alrendszerekben a standard átlaghoz hasonló a pedagógusok eredménye. A pedagógusok 92%-a pozitív gondolkodású, de a kihívás/rugalmasság terén 40%-uk gyenge eredményt ért el. Az érzelmi kontroll területén 20%-uknak átlag alatti az eredménye, amely a későbbiekben kiégéshez vezethet.

Eredményeinkhez kapcsolódóan úgy véljük, hogy a pedagógusok körében a metálhigiénés támogatást előtérbe helyező pszichoedukációs tréningeknek fontos szerepe lehet a pszichoszomatikus megbetegedések és a kiégés megelőzésében. Távlati célunk, hogy a pedagógusok számára célzott tréningeket tervezzünk a kiégés megelőzésére és enyhítésére.

Kulcsszavak: pedagógusok, mentálhigiéné, kiégés-szindróma, pszichológiai immunkompetencia

Szilágyi Szilvia - Török Zsuzsanna - Körei Attila: STEAM alapú módszertan alkalmazása a változó mennyiség matematikai fogalmának tanítására

Tanulmányunkban a STEAM alapú oktatás egy új módszertani kísérletét mutatjuk be, amely a változó mennyiség absztrakt fogalmát hozza közelebb a tanulókhoz. A manapság közkedvelt mandala-rajzok és színezők, illetve a szintén nagy népszerűségnek örvendő LEGO robotok házasításának ötletéből született egy olyan komplex tanítási-tanulási program, amely kreatív tevékenységhez kapcsolja geometriai alakzatok létrehozásán keresztül a változó mennyiség fogalmának megismerését, megértését és használatát. A kidolgozott tanítási-tanulási technika rendkívül sokoldalú, mert a matematikai tudást, a kreativitást és a digitális kompetenciákat együtt fejleszti, továbbá a matematikai szorongás kialakulását ellensúlyozza.

Kulcsszavak: STEAM pedagógia, LEGO robot, változó mennyiség, matematikai szorongás

Tóth Dalma: Meseország mindenkié – tabu a gyermekirodalomban

A tanulmány egy, a magyar gyermekirodalomban port kevert kötetének tárgyalása során a személyes-, a társas-, illetve a nemi identitás alakulásának tényezőit mutatja be a *Meseország mindenkié* című meseantológia, mint a társadalmi reprezentációk egy lehetséges közvetítője kapcsán. Az interdiszciplináris megközelítés azt a célt szolgálja, hogy a problémakört komplex nézőpontok mentén kerüljenek bemutatásra.

A mű, mint szociális reprezentációk közvetítője számos csatornán keresztül értelmezhető (Moscovici 1974), melyek közül egy mesekönyv egyszerre tartalmaz nyelvi és piktoriális reprezenációkat, és így mentális reprezentációk révén hatnak egy egyének és közösségek valóságának értelmezésére. A szociális reprezentációk alakulása így „konszenzuson" alapszik a nyilvános térben hozott döntések által. A személyes identitás a mindenkori társadalmakban a belső impulzusok alakulásával az énrendszerek értelmezési keretében az interakciók vizsgálatának szükségességét hangsúlyozza. Az "én" és a külső világ kapcsolatát a társas kapcsolatok által érthetjük meg, melyhez a társas identitás elméleti kerete adhat segítséget, mivel a személyes identitás végesnek tekinthető, amelyet az idő dimenziója által is korlátozottnak tekinthetünk a személyiségfejlődés szempontjából is.

A nemi identitás és a verbális megnyilvánulás közötti összefüggések vizsgálata fontos szerepet tölt be az azonos neműek közötti interakciók vizsgálatában. A strukturális szimbolikus interakcionalizmus a nemi identitást az egyének önmeghatározásához kapcsolódó tartalmanak konstruálásán keresztül tárgyalja (Stryker, Burke 2000). Ennek megfelelően a nemi szerepek interiorizálásához a konstrukciók percepciójára van szükség, melyek külső és belső hatások mentén alakulnak, illetve a gender order vertikális differenciálásához járulnak hozzá (Nagy 2017). Külső hatásként a társadalmi reprezentációkat tartalmazó történetek, s így a mesék is hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyén milyen belső valóságot alakít ki.

Kulcsszavak: Meseország mindenkié, gyermekirodalom, tabu, identitás

Tóthné Almássy Mónika: Beteg gyerek az osztályban - a köznevelési ellátás fő szakmai irányvonalai

Nemzetközi felmérések szerint az iskoláskorú populáció 15-20 %-át korlátozza valamilyen betegség a mindennapi életvitelének zavartalan folytatásában.

A tanulmány a tartós gyógykezelés alatt álló gyerekek pedagógia ellátásához kapcsolódó jogszabályok, a 2022-es miniszteri irányelv és a Kórházból suliba módszertani kiadvány főbb tartalmi elemei alapján mutatja be az érintett tanulók oktatási rehabilitációs folyamatának útját, az ellátás szereplőit, azok feladatait.

A beteg diákok oktatáshoz való jogának és sikeres oktatási- és szociális reintegrációjának érvényesüléséhez elengedhetetlen a különböző szektorok (egészségügyi, oktatási), helyszínek (kórház, otthon, iskola) és szakemberek közötti együttműködés és kommunikáció. A tanulmány ennek az interdiszciplináris munkának a fő irányvonalaiba nyújt betekintést a betegút különböző stációhoz és helyeihez kapcsolódó szakemberek oktatási rehabilitációban végzett feladatainak bemutatásával.

Kulcsszavak: oktatási rehabilitáció, tartós gyógykezelés alatt álló tanuló, reintegráció, inklúzió

Vályogos Krisztina: Középfokú szakképzési programtípusok presztízsrangsora

Hazai kutatások rávilágítottak, hogy presztízsrangsorba sorolhatóak a középfokú oktatási palettán szereplő intézmények *(Csákó 1998; Fehérvári&Liskó 1998)*. Ezen ragsor élén a gimnáziumok, a technikumok és szakgimnáziumok, majd a szakképző iskolák és szakiskolák állnak. Felmerülhet kérdésként, hogy melyik érettségit is nyújtó képzést soroljuk előrébb a technikumot vagy a szakgimnáziumot. Tanulmányunkban a végzettség megszerzésével betölthető munkakör szintjét figyelembe véve a technikumi programtípust rangsoroltuk előrébb, mivel elvégzésével középvezetői ismeretek birtokába jutnak a leendő munkavállalók (Eurydice 2021). 2020. végén a pandémiás helyzet miatti online oktatás időszakában saját készítésű kérdőívünkkel szakképzésben oktatókat kerestünk meg. 168 válasz érkezett elsősorban az észak-alföldi régió szakképzési centrumainak oktatóitól. Az online kérdőív kitöltésével megismerhettük demográfiai, végzettségi adataikat, gyakorlati éveik számát, illetve, hogy mely programtípusban oktatnak. Kutatási kérdésünk az volt, hogy ezen programtípusok közötti presztízsrangsor tetten érhető-e a szakképzésben oktatók demográfiai, végzettségi adataiban, illetve az oktatási gyakorlati éveik számában. A szakirodalom alapján az alábbi hipotéziseinket fogalmaztuk meg: H1. A magasabb presztízsű szakképzési programtípusban alacsonyabb a női oktatók aránya és magasabb a nagyobb szakmai tapasztalattal rendelkezők aránya, mint az érettségit nem adó képzésekben. H2. Az oktatók férfi arányában, végzettségében és gyakorlati éveinek számában eltérést tapasztalunk az alapján, hogy csak technikumi programtípusban, vagy párhuzamosan más programtípusban is oktatnak. A kapott adatokat kereszttábla-elemzéssel és Khi-négyzet statisztikával vizsgáltuk, mely során az intézménytípusok és az oktatók neme közötti kapcsolat tendencia szintű összefüggést mutatott. A technikumi programtípusban volt a legmagasabb a férfiak aránya, mely alapján fordítottan korrelál a női oktatók aránya a presztízzsel *(Polónyi&Timár 2001).* Ugyanakkor a szakvizsgával rendelkezők arányának és a szakmai gyakorlat idejének vizsgálatával nem volt kimutatható a technikumi programtípus előnye. Tehát első hipotézisünk csak részben igazolódott. Második hipotézisünk nem igazolódott, mivel a kizárólag legmagasabb presztízsű programtípusban oktatók között volt a legalacsonyabb a szakvizsgával rendelkezők aránya, valamint jelentős eltérést sem a nemi arányokban, sem pedig a gyakorlati évek számában nem tapasztaltunk.

Kulcsszavak: szakképzés, intézménytípus, pesztízsrangsor

Vas Gábor Tamás: Közösségek új tere a könyvtárban – Makerspace

A 4. ipari forradalom következtében egyre több és komplexebb hatás éri a társadalom- és az ipar összes szereplőjét. Az infokommunikációs eszközök robbanásszerű fejlődése és a kulturális paradigmaváltás, valamint a kommunikációs csatornák átalakulása erős populációs nyomása érezhetően jelen van a mindennapokban. Ezen hatások következtében jelentkező új igényekre próbál választ adni a Makerspace mozgalom, amely innovatív eszközök segítségével kreatív módon fejleszti a kooperatív és a kognitív kompetenciákat. A makerspace foglalkozások helyszíneit és eszközkészletét a sokszínűség jellemzi, nemzetközi kitekintésekből megfigyelhető, hogy egy ilyen lehetséges színtér a könyvtár. A könyvtárakkal szemben jogos elvárásnak tekinthető ezen kihívásokra való reagálás, ahogy ezt a 2000-es évek elején is tette az információs és kommunikációs technológiák területén.

Hazánkban egyre nagyobb figyelem övezi ezt a "mozgalmat", a résztvevők gondolkodásában nagymértékű változás megy végbe, a zsigeri evolúciós kognitív ösztöneinket felváltja a csoport dinamika által gerjesztett szociális gondolkodási mód. Az egyén, mint alkotói egység jelen van, de a produktum megalkotására csak közös erőforrásaink felhasználásával leszünk képesek. A makerspace jelentősége érezhetően az alkotói közösségben rejlik, a fejlődés pedig nyomon követhető az alkotásban. A releváns tapasztalatcsere helyszínévé válik, ahol a nyersanyag, az eszköz, az alkotó és a mentor egyesült erővel konstruál egy alkotást.

Kulcsszavak: makerspace, könyvtár, alkotói közösség, innovatív, élmény

GYÓGYPEDAGÓGIA KÉPZÉS ABSZTRAKJAI

Farkasné Gönczi Rita, Kerekes Petra, Benyus Margaréta: Téri orientáció kapcsolódása a diszkalkulia jelenségköréhez

A téri orientáció zavara több tanulási zavar gyakori tünete, így a diszkalkulia esetén is meghatározó a jelenléte. A diszkalkulia diagnosztikája és terápiája külön feladatok mentén foglalkozik a területtel. A jelen tanulmány arra vállalkozik, hogy két szakdolgozati kutatás kis elemszámú, nem reprezentatív vizsgálati eredményeinek bemutatásával a szakterületen dolgozó szakemberek egyéni munkájához adjon újabb eszközöket, módszereket. Az első kutatásban a téri-vizuális észlelésének fejlesztéséhez alkalmazott módszerek és eszközök feltárása történt kérdőíves felméréssel, melyből kiderül, hogy a válaszadók milyen diszkalkulia specifikus képzésen vettek részt, jelenleg milyen módszereket alkalmaznak a terápiás munkájuk során. A második kutatás két diszkalkuliával diagnosztizált tanulóról készült esettanulmánya kapcsán mutatja be a fejlesztőmunka során alkalmazott módszereket és eszközöket.

Kulcsszavak: diszkalkulia, téri orientáció, fejlesztés

Hegedűsné Dudás Dominika: A pedagógusok és logopédusok pályamotivációja

Jelen tanulmány a pedagógusok és logopédusok azon motivációs tényezőit járja körül, amelyek hozzájárulnak a pedagógusok pályaválasztásához, és segítik a nevelés és oktatás területén dolgozó szakembereket a munka iránti elköteleződés megtartásában. Az utóbbi időben a pedagóguspálya népszerűsége világszerte csökkent. A pedagógushiány kezelése és az utánpótlás pedagóguspályára való ösztönzése egyre kiemeltebb feladattá vált. A nemzetközi és a hazai kutatások arról számolnak be, hogy szükség van a pedagógusok pályamotivációjának növelésére, a pedagóguspálya népszerűsítésére annak érdekében, hogy a jövő generációja számára lehetőséget biztosítsunk a pálya iránti érdeklődés és a belső motiváció felkeltésére.
Ebből kiindulva megkérdeztem tíz Magyarországon dolgozó logopédust pályára lepésének, illetve pályán maradásának motivációjáról. A szakirodalom és a logopédusok válaszai elemzése után arra a következtetésre jutottam, hogy a pedagógusok belső és külső motivációs tényezőinek növelése, megerősítése, a megfelelő munkafeltételek biztosítása és munkájuknak elismerése szükséges a pedagógus és a logopédus pálya helyzetének javításához és népszerűsítéséhez.

Kulcsszavak: pedagógusok, logopédusok, pályamotiváció, pályaválasztás, pályán maradás

Kecskés Judit: Névtan, amely összeköti a Miskolci Egyetem köznevelést érintő projektjét a gyógypedagógia alapszakos képzéssel

A *névtan* (onomastics), a tulajdonneveket tudományos igénnyel vizsgáló tudományág (Bölcskei et al., 2017, p. 108), amely a nyelvtudományból kiszakadva, a különböző nézőpontú tudományterületek differenciálódása során jött létre. Szorosan kapcsolódik más tudományterületekhez, így a történettudományhoz és a pedagógiához is, ezért kaphatott szerepet a Miskolci Egyetem Creativ Region III. (TKP2021-NKTA (TKP-50-6/PALY-2021) projektjében. E projekt az Abaúji és az Edelényi Kistérség történeti, kulturális értékeinek feltárását összekapcsolja az oktatásfejlesztéssel (K. Nagy & Illésné Kovács 2022). A cikk első egysége röviden ismerteti a projekt közoktatást érintő projektelemeit, majd bemutatja a *Nevedben a sorsod* c. rendhagyó magyar nyelv tanórát és előadássorozatot, amelyben kistérségi iskolák 5–8. osztályos tanulói saját személyneveik és a településük épített emlékeinek tulajdonnevein keresztül ismerhették meg a magyar nyelvi tananyagot. A cikk második egysége bemutatja a projekttel párhuzamosan folyó *Alkalmazott névtan* szemináriumot, amelyben a Miskolci Egyetem gyógypedagógia szakos hallgatói a névtani alapismeretek elsajátítása mellett – a kisdiákokhoz hasonlóan – megismerkedtek saját környezetük tulajdonneveivel, bepillanthattak a projektben szereplő egyik település névanyagába, és saját bőrükön tapasztalhatták meg a kommunikációs, integrációs funkciójú névtani feladatok hatékonyságát a tanórák szervezésében. A cikk arra a következtetésre jut, hogy a projekt és a felsőoktatási tananyag egymásra épülése nemcsak tantárgypedagógiai szempontból hasznos, katalizátor szerepű, hiszen tananyagfejlesztést eredményezett, tudományos-szakmai indikátorokat valósított meg, hanem hozzájárul ahhoz is, hogy alkalmazott névtani ismeretekkel felvértezett, jól képzett gyógypedagógusok kerüljenek ki – sok esetben vissza – a Miskolci Egyetemről az Abaúji és Edelényi Kistérség iskoláiba.

Kulcsszavak: alkalmazott névtan, név és iskola, gyógypedagógia, rendhagyó nyelvtan óra

Kiss Magdaléna: Látássérült gimnazisták magyarórán

Bevezetés: Az előadás témája a látássérültek oktatása, illetve közép és emelt szintű érettségire való felkészítése, valamint a kimeneti pont megvalósításához szükséges tanári attitűd bemutatása, amely hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok megtalálják helyüket a világban és felfedezzék az önmagukban rejlő értékeket.

Módszerek: Az alkalmazott módszerek közül alapvetően a magyarázat és a kommunikáció technikája kerül előtérbe. A magyarázat olyan (alap)fogalmak, terminusok jelentését interpretálja, mint a látássérült állapot fogalmának definiálása, illetve a károsodás mértékének fokozatai, az oktatás területéről pedig a tanári attitűd. ehhez járul hozzá a probléma okfeltáró bemutatása, azaz a jelenségek lehetséges okainak ismertetése. A kommunikáció pedagógiai módszere elsősorban a szociális és fizikai nehézségek problémakörét tárja fel, amely a beilleszkedéstől a ballagásig elkíséri a diákokat, továbbá a 4 tanítási év tapasztalatszerzésének eszközével nyújt betekintést tanári perspektívából. A mintavétel természetes környezetben, egy integrált gimnáziumi osztályban, látó diáktársak közötti.

Eredmények: Megállapítható, hogy a sikeres pedagógiai munka záloga a tanári (elő)ismeret, amelyeknek birtokában felméri a látássérültek szemszögéből az ingergazdag környezet számtalan kihívását, ami az iskolába való eljutástól a különböző osztálytermekben tartott órákra való pontos megérkezésen át az oktatás teljes időtartamát felölelő időintervallumot jelenti. A háttérinformációk mellett a közvetlen kapcsolatok, a szakemberekkel való kooperációk döntően befolyásolják az eredményes oktatás megvalósulását. Új kihívásként jelentkezik annak a felismerése, hogy a tanárnak fel kell fedeznie, milyen látókra nem jellemző kvalitásokkal rendelkeznek a látássérültek, és mennyire fogékonyak tudnak lenni egy optimális oktatási-nevelési közegben az integráció során. Így jön létre a végső eredmény, azaz a termékeny négy év végén a sikeres érettségi és a kedvező továbbtanulási lehetőségek.

Következtetések: Vitathatatlan, hogy az eredményeket a látássérültek elsősorban maguknak köszönhetik a megvívott harcaikkal, a kudarcokon való felülemelkedésükkel, de a pedagógus személye a vázolt esetekben szakmailag és még inkább emberileg merőben meghatározza az életük alakulását. Rendkívül hasznos lenne, ha vakséggal élőket támogató asszisztív technológiák egyre nagyobb körben válnának elérhetőkké, és azok alkalmazását nem csak a látássérültek, hanem a különböző tanórákat tartó tanárok is hatékonyan fel tudnák használni.

Kulcsszavak: tanári attitűd, látássérültek oktatása, integrálás, diszkrimináció

Komjáthy Zsuzsanna: Sajátos nevelési igényű gyermekek jelene és lehetséges jövője a közoktatásban

Az elmúlt több mint két évtizedben jelentős mértékben megnövekedett és egyre inkább növekő tendenciát mutat a sajátos nevelési igényű, elsősorban tanulási problémákkal küzdő gyermekek száma a magyar közoktatásban. A 2021/2022-es tanévben különösen magas volt, a súlyos tanulási problémákkal küzdő gyermekek aránya az általános és középiskolás tanulók körében, mintegy 45 333 fő (KSH, 2022). A jelenség aggasztó, ezért úgy vélem, hogy többféle megközelítésből is szükséges lenne ennek okát vizsgálni.

Előadásomban egyrészt azokra a társadalmi, kulturális, változásokra, benne az oktatási rendszer hiányosságaira szeretném a figyelmet irányítani, amivel a jelenlegi oktatáspolitikai rendszer nem tudott még napjainkig sem azonosulni, s ennek következményeként a tanulási problémákkal küzdő gyermekek számára megfelelő színvonalú oktatási rendszert felállítani, és működtetni.

Az oktatás inkluzív működésének kulcsszereplője az elfogadó intézmény, benne a befogadó, alapfokú gyógypedagógiai és speciális tanulási problémákat ismerő, kompetens pedagógus – nevelőtestület, akiknek hosszútávú feladata, hogy az átlagtól eltérő tanulási képességekkel rendelkező gyermekek számára is versenyképes, európai színvonalú tudást biztosítsanak. Speciális gyógypedagógiai ismeretek hiányában, azonban mind a pedagógus, mind pedig a sajátos nevelési igénnyel rendelkező gyermek számára nehezítetté, sokszor kudarccal teli időszakká válik az intézményes oktatás – nevelés időszaka, még gyógypedagógiai megsegítés mellett is. A nehézségek áthidalásához vezető út a képzések (óvó – tanító – tanár és gyógypedagógusképzés) újra gondolásában, összehangolásában, átjárhatóságában, továbbá az alapfokú speciális gyógypedagógiai ismeretek képzésbe történő beépítésében – a szakmaközi együttműködésben gyökerezhet.

Kulcsszavak: tanulási problémákkal küzdő gyermekek létszámnövekedése; oktatási rendszer hiányosságai; versenyképes tudás az SNI gyermekeknek; gyógypedagógiai alapismeretek oktatása a pedagógusképzésben

Krausz Anita: Pedagógusok véleménye az együttnevelésről

Az együttnevelés hatása nem csak a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulókra terjed ki, hanem a tipikusan fejlődő társaikra is (Csányi, 1995; Bless, 1995; Szegál, 2007; Gonçalves & Lemos, 2014), ezért a gyermekeket tanítók szakmai felkészültsége és attitűdje kiemelt fontossággal bír (Denessen és mtsai; 2020).

Jelen tanulmány célja, hogy feltárja a pedagógusok együttneveléssel kapcsolatos attitűdjét és betekintést adjon azok, gyakorlatban végzet tevékenységébe.

A kutatáshoz online kérdőívet alkalmaztunk, mely a QST kérdőív (Magyar és mtsai., 2020) bővített változata. A kérdőív itemei többek között a tanulók viselkedésére, a pedagógusok SNI-ről alkotott nézeteire és tudására, az SNI tanulókkal kapcsolatos feladataira, illetve az intézménye együttneveléssel kapcsolatos tevékenységére terjednek ki.

A minta tagjait nyolc zalaegerszegi iskola pedagógusai alkották (N=89). Az online mérőeszközt anonim, önkéntes formában töltötték ki a pedagógusok, akik között alsó és felső tagozaton tanítók egyaránt megtalálhatók. A minta tagjainak jelentős része tanít SNI gyermeket, ezért a gyakorlatban kiemelt fontossággal bír számukra a differenciálás és az értékelés kérdése, azonban az SNI-ről való tudásukat hiányosnak tartották, csupán a minta 17%-a vallja magát felkészültnek, akik között szép számmal megtalálható a gyógypedagógiai végzettségű. Aggodalomra adhat okot azonban, hogy kitöltők több, mint a felének sem tanulmányai során, sem később nem volt alkalma behatóbban megismerkedni az SNI-vel. Intézményüket viszont, a tárgyi és személyi feltételekkel egyaránt pozitívan ítélték meg az együttneveléssel kapcsolatban, csakúgy, mint Magyar és mtsai. (2020) kutatásában.

Tanulmányunk fókuszát azért helyeztük a pedagógusokra, mivel a környezet hozzáállása nagyban hozzájárul a tanulók fejlődéséhez, a gyermekek elfogadó attitűdjének kialakulásához. A sikeres befogadás egyik fő akadálya az integráltan tanulóval kapcsolatos negatív hozzáállás, mely sok esetben az információ hiánya miatt alakul ki (McDougall, DeWit, King, Miller, & Killip, 2004; Parchomiuk, 2018). Staub (2005) alapján elmondható, hogy a tanulói attitűdre természetesen hatással van közvetlen környezete attitűdje, és fordítva, valamint az együttneveléssel kapcsolatos attitűd formálható. A gyermekek érzéseinek, tudásának és viselkedésének feltárása a témában kiemelt fontossággal bír, rávilágíthat a fogadó és befogadó oktatással kapcsolatos nehézségekre.

Kulcsszavak: együttnevelés, pedagógus, SNI

Soósné Tari Timea Marianna: Érzékenyítés az iskolában

Bevezetés: Autizmussal élő gyermekek osztálytársai, tanárai, a társak szülei körében végzett érzékenyítő munkámból szeretnék ízelítőt adni. Szeretném szűk keresztmetszetét bemutatni, hol is járok én, hol járnak a befogadó kollégáim az inkluzív nevelés útján.

A kutatás célja, hogy megtudjam azok a tipikusan fejlődő gyerekek, akik osztálytársai integráltan oktatott autista tanulónak, több ismerettel rendelkeznek-e az autizmusról, elfogadóbbak-e atipikus társukkal szemben az érzékenyítő munkám hatására? A következő állításokat szeretném igazolni vagy cáfolni.

1. Az integráltan oktatott autista gyermek osztálytársai több ismerettel rendelkeznek az autizmusról, mint a kontrollcsoport tanulói.
2. Elfogadóbbak autista társukkal, a mássággal szemben a célcsoport tanulói.

Módszerek: mintavétel: kérdőíves felmérés a célcsoport és egy azonos életkorú kontrollcsoport tanulói körében. A kérdőív kérdéseit én állítottam össze saját tapasztalataim alapján. Az összehasonlító elemzés módszerét használom.

Eredmények:

Igazolódott, hogy az integráltan oktatott autista gyermek osztálytársai több információval rendelkeznek az autizmusról, mint azonos korú társaik.

Igazolódott, hogy elfogadóbbak a célcsoport tanulói autista társukkal, a mássággal szemben.

Következtetések:

Megbizonyosodtam arról, hogy értő figyelemmel hallgatják a gyerekek azokat az ismereteket, melyeket az autizmus kapcsán próbálok átadni. Igyekeztem kipróbáltatni velük milyen nehézségei lehetnek társuknak, megtapasztaltatni, hogy ez milyen érzés. Sok kifejezést megjegyeztek azok közül, amiket használtam, megjegyezték, ahogy társuk beszélt a saját autizmusáról. Elfogadóbbnak bizonyultak társukkal szemben, mint a kontrollcsoport tanulói. Érdemes beszélni, érzékenyítő órát tartani az osztálytársaknak, s érdemes lenne ezt az érzékenyítő munkát kiterjeszteni az iskola azonos évfolyamba járó tanulóira is. Izgalmas kérdés lehet, hogy két évvel később, a kamaszkor közepén, ugyanezek a tanulók hasonló mértékű elfogadásról tesznek-e tanúbizonyságot.

Kulcsszavak: érzékenyítés, autista, elfogadás, ismeretek

Török Ildikó és Beck-Zaja Mónika: Digitális esélyegyenlőség: Robotasszisztált terápiák a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében

A világháló 1990-es megjelenése, és az IKT eszközök elterjedése elemi és visszafordíthatatlan változásokat hoztak a tanítás és a tanulás világában. (Szűts 2020/2).

A digitális pedagógia építőelemei kortól, nemtől, térben, időben és társadalmi osztálytól függetlenül akár differenciáltan, de támogatják a tanulók felzárkóztatását. (Szűts 2020)

Elgondolásaink, terveink megvalósítására nyújtott lehetőséget a Erasmus+ köznevelési programja (2020-1-HU01-KA201-078731), melynek együttműködő partnerei a Csodavár Alapítvány, a romániai Szatmári Egyházmegyei Caritas Szervezet, valamint a kassai Talentum Alapítvány.

Az alfa generáció számára természetes a digitális világgal való kapcsolat, épp ezért jelent áttörést az ingyenes Roobooks oldal, amellyel a fogyatékossággal élő gyermekek alapkészségeinek és kompetenciáinak fejlesztését segíthetjük.

Az oktatási padlórobotot, mint technikai „játékszert", motiváló eszközt kínáljuk bevezetésre, használatra a 3-10 éves gyermekek minél hatékonyabb fejlesztésében.

A program célja, hogy támogassa a robotasszisztált terápiák elterjedését, illetve minél több szakember megismerje és használja ezt az eszközt.

Inspiráljuk a gyógypedagógusokat, fejlesztő pedagógusokat, logopédusokat, pedagógusokat, óvodapedagógusokat munkájuk megújításában. Segítve őket olyan útmutató és játékgyűjtemény összeállításával, amely változatosabbá, motiválóbbá tudja tenni fejlesztéseiket. Hangsúlyozva, hogy a foglalkozásokba bevont robotprogramozás nem célja, hanem eszköze a fejlesztésnek. A robot nem helyettesítheti a hagyományos fejlesztő módszereket, de hatékonyan segíti, kiegészíti azok terápiás hatásait. (Török, 2022)

Kulcsszavak: képességfejlesztés, téri orientáció, SNI

ANGOL NYELVŰ ABSZTRAKTOK

Adjei Aaron Ankomah: The pull and push factors that influence Hungarian teachers' response to managing disruptive student behaviour

Student discipline is a wide-reaching concern. Classroom disruption is a worldwide problem in schools both in its scope and scale and has been identified in many regions of the world including Hungary. According to the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD, 2014), discipline is still one of the puzzling and provoking problems confronting teachers today, more so than ever before. Similarly, Sagalo and Rambuda (2018) claim that classroom discipline internationally is an aspect of classroom culture which determines efficacy and efficiency of education in schools. Internationally, a long lasting problem in the teacher workforce is the substantial number of qualified teachers resigning from the profession due to the challenge of disruptive student behaviour (DSB) (Allen, Burgess & Mayo, 2017; House of Commons Education Committee, 2017; Lightfoot, 2016; Lynch, Worth, Bamford & Wespieser, 2016; Sims and Allen, 2018).

For the sake of simplicity, it can currently be said that there are a number of deficiencies in this area of Hungarian higher educational practice that can be attributed to a lack of money (Nagy, 2020). In addition to the theoretical information that students acquire on their first day of enrolment in the higher education system, universities are unable to support their students' daily and weekly practical teaching experiences. We see the ability of students to use theoretical knowledge right away in practice as a crucial component of developing teaching competencies. This has led to poor classroom management by teachers. Nagy, further stated that, the dilemma is also made worse by the scarcity of training facilities that employ a variety of approaches to successfully handle the diverse disruptive student behaviour. Furthermore, in Hungary, there is a lack of mentoring program that may aid students in their preparation to become teachers, both at the university level and the level of the training institution (Nagy, 2020). We must look for ways to improve teaching abilities using the resources presently at the disposal of educational institutions in order to fill the aforementioned, ostensibly inescapable deficiencies. In the context of this study, more resources should be provided in order to support teachers to be well equipped to effectively manage disruptive student behaviour.

Keywords: classroom culture, classroom discipline, student behaviour

Cindy Agyare-Opoku: The 'Third Mission': Exploring doctoral supervision in Hungarian and Ghanaian Higher Institutions; Students' and Supervisors' perspectives

The 'Third Mission' calls for an improved thoughtfulness of the university entrepreneurship phenomenon (Woollard, 2010). Bearing this in mind an entrepreneurial university could be defined as a survivor of competitive settings with a mutual approach oriented to being the best in all its undertakings (e.g., producing excellent supervision and research) and attempts to be more creative and innovative in instituting links between education and research (Kirby 2005). The Hungarian Act CCIV of 2011 on National Higher Education identifies the essential growth conditions necessary to raise values and to improve and transfer competitive knowledge. Similarly, Ghanaian universities also execute a significant undertaking of research and teaching the high level human resource to apply and transform research effects into innovative and economic development outcomes (Draft ESPR, 2012, NAB website 2012). It is imperative to mention that, in this era of (HEIs) transformation, institutions are encountering new anticipations concurrently (Goldstein 2006). In order to function and be competitive in a multifaceted system HEIs must apply a strategic approach in their management (Barnett 2000). One of this approach to effectively function, be innovative, competitive and meeting the economic needs of the country is the production of quality knowledge-based research through excellent supervision or teaching and learning.

Keywords: creativity, education, innovation higher

Csenger Lajosné: The role of mentor teachers in becoming a lower primary school teacher

It cannot be denied that there is no future without learning because formal, non-formal and informal ways of learning are the keys to advancement and development. However, according to the ordinary sense, we presume that learning is equal to school and it means the acquisition or learning the teaching-learning material. In this sense, there is no learning without teachers.

Being a teacher is one of the world's most uplifting and unique professions. It is a mission, a miracle, to impart love, values, standards and knowledge to bright-eyed, curious and enthusiastic students. Becoming a teacher does not begin by crossing the gates of teacher training institutions. Many teachers stated that they decided to become a teacher in first grade, because their teachers served as examples for them. Different external and internal factors of motivation, commitment to pedagogy, the acquisition of disciplinary professional-pedagogical knowledge, and the experiences of teaching practices are shaped into a profession. Through a case study, the research aimed to reveal what role the individual and group exercises and the mentor teachers who guided these practices played in becoming a teacher. During the questionnaire survey, we sought answers to, among other things, what expectations the students had to meet and what experiences they gained during their teaching practices. At the same time, it is also an essential point to focus on the students' expectations in connection with their mentors. It is also important to clarify how the mentors of the teaching practices are selected.

Based on the research results, it can be concluded that neither the students nor the mentors dispute the necessity and usefulness of teaching practices. Successful cooperation is based on a system of positive human and professional qualities. Joint work also helps the professional development of students and mentors.

Keywords: mentor teacher; primary school teacher training; teaching practice; learning

Emese K. Nagy: Issues in the education of minorities in Hungary

In Hungary, in accordance with the law, minorities include children and students who require special treatment (those with special educational needs, those with integration, learning, and behavioural difficulties, and especially gifted children and students). In this paper, I deal with the education of groups of students who deserve special attention. This term created by me is not legally regulated, but at the same time it can include those belonging to – usually minority – social groups who, without support, cannot, or can gain the same status as those belonging to the majority society only with difficulty.

In Hungary, minority refers, on the one hand, to the groups with cultural traditions that live in the territory of Hungary and are classified as national minorities (1). This group also includes non-territorial, ethnic minorities (2). Finally, I also classify immigrants into this category (3). It is characteristic of those belonging to minorities that they usually speak their mother tongue and/or the language of the majority, i.e., that of the Hungarian society at a different level. Their culture tends to differ from the culture of the majority society, and they have such cultural characteristics that often make it difficult for them to integrate into the majority society. However, I would like to point out that in Hungary, of the above-mentioned groups, the majority of national minorities do not form disadvantaged groups while the majority of ethnic minorities (primarily the Roma) are disadvantaged in terms of their social background, and most of the few immigrants and migrants struggling with language barriers also tend to be disadvantaged.

The primary aim of this paper is to present why and how education that creates equity for those belonging to groups that deserve special attention (national minorities, ethnic minorities/the Roma, immigrants) can contribute to the creation of social equality. By citing good examples and giving priority to the achievement of equal opportunities for disadvantaged groups, I am concerned with the education of groups that deserve special attention before and after entering school. Regarding teachers, I point out what additional competencies they must have so that they can foster the academic success of students belonging to this group.

Keywords: equity, minorities, for disadvantaged groups, academic success of students

Janurik Tímea: A comparison of Turkish and Hungarian folk music education until the end of the 20th Century

In my research, I examine the situation of folk music, the discovery of folkmusic's importance, furthermore the folk music collection and its inclusion in education from the 17th century to the end of the 20th century in Hungary and in Türkiye. My aim is to shed light on the parallels, differences and their roots. My research method is document analysis, I examined Hungarian, English and Turkish research from the point of view of folk music education.

In the study, it can be seen that the music of the Ottoman Empire can be classified first according to three styles; folk music, classical music and military music, to which western music was later classified, while in our country we can examine the music according to folk music, art music and ecclesiastic music. In Hungary, in the second half of the 18th century, the discovery of the importance of folk music and the collection of folk songs began as a result of the national upsurge during the reform period, and, from the 19th century, folk songs also played a role in school textbooks. After the founding of the Turkish Republic, folk music collectors were also guided by nationalistic goals, but this was two centuries after the beginning of folk music collecting in Hungary, with the help of Hungarian folk music collectors, among others. In both countries, folk song arrangements became popular, folk songs, solfège, singing folk children's game songs and sample tunes, as well as the use of solmization hand signs and musical ladder became part of the curriculum. I would like to extend my research to the current situation of folk music education, to get to know it better through interviews with teachers working in folk music education, and to make proposals for the popularization of folk music education, if this is seen as necessary.

Keywords: folk music, turkish, music education, folk music collection

Márta Cserné Pekkel: The background of the comprehensive school's success

After World War II, education in Finland was in ruins. In this difficult and uncertain period, there was a need for everyone to learn the same chance, so that following this approach, the new comparator school was established in 1972. This type of education system, which defines Finnish education as the basis for a small change, is working until today. (Shalberg, 2013).

Finland still needs to follow up on the established patterns of other countries and has introduced new avenues, and this constant renewal is still typical of the country's education system (Baranyi & Nagy, 2020).

Effective Finnish education has more than one component. One factor is that the teaching profession is an estimate of the profession, as is the lawyer, the doctor, or the architect. This can also be seen in pedagogic training: at the end of a long recruitment procedure and a specific training process, the most appropriate will become teachers. In Finland, the main emphasis is on the teaching tasks not only limited to the delivery of the curriculum but also developing the skills of learning to adapt to the changing world of the maxim and to learn the perspective of lifelong learning (Kálmán, 2001).

Another important factor in successful Finnish education is that the education system is based on the principles of equity and equality (Shalberg, 2013). But what does that mean? No single and strict syllabus has been issued centrally; during the learning process, each child can move according to its own pace of development, with no self-recognition; all schools are of the same quality because schools operate under the same funding system. The institutions have the same equipment and standards and no significant differences (Zakar, 2015).

The paper shows the comprehensive school's essential characteristics through successful Finnish education.

Keywords: comprehensive education, education, Finnish education system, teaching career

Michael Ochieng' Otieno, Dr. Könczei György, Dr. Sándor Anikó: Pedagogical challengs in inclusive classrooms: perspective of learners with special educational needs and diasabilities

Inclusive education is important in the transformation of schools into platforms of excellence and equality for all students. For learners with special educational needs and/or disabilities (SEND), the concept of inclusive education is anchored on the United Nations Convention on the rights of Persons with Disabilities (UNCRPD), 2006, which requires that all learners SEND get access to education that is equitable to their non-disabled peers. As the concept of inclusive education gains currency, learners who previously would have been referred to specialised forms of provision, are now in the mainstream classrooms. Consequently, classroom teachers are increasingly faced with the challenge of teaching learners whose differences vary across many dimensions. This study employed semi-systematic literature review to explore challenges in inclusive classrooms in some European and global south countries, and to assess how such challenges affect the participation and autonomy of students with SEND. The findings of the study reveal several challenges including inadequate supplementary instruction and classroom support, inadequate specialised training for teachers, bullying and isolation, lack of awareness and negative attitude, co-teaching dilemmas, classification and ability labelling, resistance from parents and children, large class size and varied learner expectations and lack of relevant curriculum and teaching strategies. The study also found that these challenges meaningfully exclude learners with SEND from active classroom participation and consequently, hinders their attainment of classroom autonomy. The study recommends inclusive classroom practices which are based on research evidence of effectiveness in facilitating the academic and social development of learners with SEND.

Keywords: Inclusive classroom, special educational needs, disability, challenges, participation, autonomy

Muhammad Nizaar: The Effect of the Mind Mapping Method on Elementary School Students' Elaboration Thinking Skills in Indonesia

Introduction: Teachers rarely use mind mapping to develop students' elaboration thinking skills. They use the lecture method more often, so this way does not give students freedom of thought. The advantage of the mind mapping method is that it gives freedom to students to connect an object with other objects in a concept map. This study aims to examine the effect of applying the mind mapping method on students' elaboration thinking skills.

Method: This study applied a quasi-experimental method usinga non-equivalent pretest-posttest control group design. The research sample was grade V elementary school students, as many as 45. In Grade VA, there are 24 students in the experimental class, while in Grade VB, there are 21 students in the control class. Data analysis implemented*n*-Gain to test the significance of the difference in the average scores between the two groups. Moreover, the study conducted Cohen's *d* effect size measurements to determine the magnitude of the effect of treatment between groups.

Result: The analysis results of the n-Gain value show a Sig.(2-tailed) 0.00and Cohen's d 0.830 value. While the average value in the experimental class is 0.865, and the control class is 0.657. The analysisshows that the mind mapping method significantly affects students' elaboration thinking skills. Cohen’s score demonstrate the difference in the effect on the two groups, which is in the high category, meaning that the mind mapping method massively affects students' elaboration thinking skills. The mind mapping method encourages students to connect their previous knowledge with the studied object. Relationship patterns form a web of relationships between one object and another.

Conclusion: The mind mapping method significantly affects students' elaboration thinking skills.

Keywords: elaboration thinking skill, study method, mind mapping

Pelesz Nelli: Teacher candidates and professional identity development with particular attention to social aspects

My research aims to explore the changes and professionalisation processes in the teaching profession. In Hungary, detailed and substantial research has been carried out on the dualism period, but less research is available on the two World Wars period. Therefore I concentrated on this period. The components of the teaching profession are multifaceted, including professional self-definition, autonomy, academic foundations, social prestige and the nature of the profession. The latter in particular can be adequately explored in the course of career socialisation. The preparation for the teaching profession, its content, challenges and composition shed light on what the profession is about at a given time. In my research I examined the activities of the Catholic teacher training school in Szeged. The institution produced the Hungarian Journal of Teacher Candidates and developed its own training programmes. In addition to cantor training, firefighter training, etc., special emphasis was placed on the social role of teachers: they started ethno-educational training and developed a specific Szeged orientation which became exemplary and of national importance. Practice, attention to local needs, and a broad theoretical and methodological preparation are the key words that characterise not only their training at that time, but also their entire teaching career.

Keywords: teacher training, professionalization, history of education, Hungary between the two world wars, social aspects

Pu YU: Teacher-tutors teaching innovation capacity and characteristics

The present article aims to examine teacher tutors teaching innovation capacity and the characteristics of those with high teaching innovation degrees. The niche of this research is noted by the requirement for teachers' continuous aspiration for a more optimized teaching solution and the cultivation of innovative talents. Although private tutoring is a growing global phenomenon, less attention has been paid to the teaching innovation capacity of its provider tutors. This research is based on the data of teachers nationwide in Hungary. Found that mainstream teachers who work part-time for private tutoring are more innovative than those who do not. Further, teachers meanwhile working part-time as private tutors and employed by a training company are the most innovative. Besides, the study also found that those tutors with high teaching innovation capacity have distinctive demographical, teaching position, and qualification characteristics. The article is expected to provide insight into promoting teacher teaching innovation capacity and to call for more attention from field experts and scholars.

Keywords: teaching innovation, teacher-tutor, capacity, characteristics

Szili Katalin és Erdős Zsófia: Applikációk mint az innováció lehetősége a pöszeterápiában

Az IKT eszközök fejlődése gyors innovációkat eredményeznek, átszövik a társas kapcsolatokat, a kommunikációnak minden formáját, az együttműködés rendszereit, a tudás megosztását, valamint szerzését. Az oktatás hatékonysága kapcsán is egyre többet lehet hallani az IKT előrelépésről, mégis számos kiaknázatlan lehetőséget rejt magában, melyek új kihívások elé állítják a pedagógusokat (Molnár, 2008). A 21. század logopédusa széles körű, multidiszciplináris ismeretekkel rendelkezik. A logopédiai terápiák során, a többé-kevésbé ismétlődő tevékenységekben a technológia-alapú eszközöknek motiváló ereje lehet, és hatékonyan képes kiegészíteni a monoton gyakorlást (Szili és Illésiné, 2013). Ugyan az online oktatás nagymértékben bővítette a (gyógy)pedagógusok IKT-kompetenciáját, ismerik a tanítás, a fejlesztés folyamatában alkalmazható különböző weboldalakat, feladatszerkesztőket, online oktatási tartalmakat, online játékokat, azonban a tanítási tevekénységben használható applikációkat nem (Szili, 2022).

Ezért kutatásunk különböző applikációk (n=15) felhasználásáról nyújt képet a pöszeterápia aspektusából. Legfőbb célkitűzésünk, annak kiderítése volt, hogy a pöszeség terápiájában milyen alkalmazásokat, milyen céllal lehet felhasználni, ugyanakkor melyek azok a feltételek, szempontok, amik meghatározzák ezek működését. Részcélként fogalmaztuk meg – a pöszeterápiába való beemelés mellett – a programokban rejlő készség-, képességfejlesztés lehetőségnek feltárást; az applikációk nyelvezetének-, használhatóságának vizsgálatát; a költségek tanulmányozását; a zavaró tényezők feltérképezését; a visszacsatolási és értékelési jelzések felmérését. Kutatási kérdéseinket ezen gondolatok mentén állítottuk össze, melyeket legfőképp a terápiában való alkalmazás szempontjából fogalmaztuk meg.

Az eredmények tekintetében arra jutottunk, hogy a vizsgált programok mindegyike, kellő szakmai felkészültséggel és kreativitással beilleszthető a logopédia terápia valamely szegmensébe, de legfőképp az előkészítő szakaszba, ahol az általános-, és a motoros képességek, valamint az auditív differenciálás fejlesztése történik. Bár az applikációk sokrétűen alkalmazhatóak, didaktikailag még sok fejlesztést kívánnak maguk után, ugyanis a nyelvgyakorlatok és a rögzítés szakaszába nem találtunk számba vehető applikációt, míg a hangfejlesztés és a motoros differenciálás területére vonatkozó programok lényegesen elmaradottak.

Kulcsszavak: innováció, logopédia, applikáció, pöszeterápia

Szili Katalin és Tamása Rózsa: Az afázia ismertségének és elfogadottságnak vizsgálata egy pilot mérés alapján

Manapság évente 35-40 000 ember kap stroke-t Magyarországon, akik közül ezáltal körülbelül 10 000 fő az afáziában is érintetté válik, sőt, ha a mortalitást és a gyógyulást is figyelembe vesszük, akkor még több nyelvi zavarral élő betegről beszélhetünk (Fekete, 2015). Az előbbiekben ismertetett számokkal ellentétben, az afázia tudásszintjének, illetve a társadalom általi hozzáállásnak vizsgálata kevés kutatás tárgya, magyarul pedig nem ismert egy munka sem. Nemzetközi kutatások a társadalomba való reintegráció szemszögéből vizsgálják az afáziát, amelyből kiderül, hogy a társadalom tudás- és ismeretszintje, avagy annak hiánya az egyik fő kiváltó oka az afáziával élő emberek szociális gátoltságnak (Howe és mtsai, 2010). Mindemellett további vizsgálatok találhatóak az afáziával kapcsolatos médiai platformok (Sherratt, 2010), valamint az empatikus hozzáállás területén (Flynn és mtsai, 2009) is. A kutatások megállapították, hogy a társadalom ismerete az afázia tekintetében a többi betegséghez képest jelentősen eltér, negatív irányban. A média hatása, illetve a megfelelő tájékoztatás hiánya szintén egyértelműen megállapítható, melyek nélkül az emberek többsége csupán tanulmányai, valamint személyes kapcsolatai által szerezhet információt erről a betegségről.

Ezért kutatásunk során elsődleges célunk az afáziával kapcsolatos tudásszint megismerése volt hazai viszonylatok között. Kutatási kérdéseink a következő területekre irányultak: (1) az ismeretrendszer; (2) a médiai platformok információátadó ereje; (3) az empatikus hozzáállás megléte. Eredményeink alapján elmondható, hogy a vizsgált populáció (n=101) tudásszintje jóval magasabb, mint a nemzetközi kutatásokban, illetve számottevő kapcsolat bizonyítható (1) az iskolázottság és az afázia ismerete ($r=0,44$, $p<0,01$), (2) az afáziás személyekhez fűződő empatikus hozzáállás ($r=0,24$, $p=0,17$) és (3) a médiai platformok száma és a tudásszint között is ($r=0,38$, $p<0,01$). Összességében kijelenthető, hogy a kutatás a válaszadók eredménye szerint joviális összegzést mutatott, mind a tudásszint, mind az empatikus hozzáállás tekintetében. A magasabb végzettség megléte számottevő a betegség megismerésében, a legtöbb e témában fellelhető cikk szakmai nyelven íródott. Az eredmények a média kulcsfontosságú szerepét is alátámasztották a vizsgálatban, mint ismeretszerző, prevenciós és érzékenyítő platformot.

Kulcsszavak: afázia, tudásszint, médiai platformok

Demeter Gáborné: A szövegértést megalapozó funkciók mérésének szerepe az iskolaérettségi vizsgálatokban

Az óvodáskori nyelvfejlődési mutatók olvasási eredményességre vonatkozó prediktív hatásának vizsgálata nyelvészeti, ezen belül pszicholingvisztikai beágyazottságú, elsősorban az írott nyelv elsajátítási folyamatának oldaláról. Ugyanakkor a kutatás gyakorlati hasznosságát tekintve a vizsgálati eredmények összefüggéseinek feltárása a neveléstudomány, a pedagógia, gyógypedagógia eszközeivel képes beavatkozási pontokat kijelölni az iskolaérettség diagnosztikájában és egyben az óvoda-iskola átmenet időszakában alkalmazható fejlesztő programok kialakítása során.

A tanulási problémák szempontjából egyértelműen előtérbe került az olvasási zavar diagnosztikájának kutatása (Csépe 2006, Blomert-Csépe, 2012), mely főként az egyéni diagnosztika szintjén képvisel jelentős előrelépést. A nyelvfejlődés és az olvasás kapcsolatát idegtudományi alapon vizsgáló nemzetközi (Castro-Caldas, 1998, Shafer és mtsai, 2000, Goswami, 2003, Shaywitz és Shaywitz, 2005) és hazai (Csépe, 2006, Csépe, Honbolygó, Ragó, Szűcs, 2008) kutatások eredményei azt mutatják, hogy az olvasás alapozó szakaszában alkalmazott intenzív tréningprogramok, amelyek a fonológiai készségfejlesztésre, a beszédhangok diszkriminációjára, a nyelvi tudatosság kialakítására helyezik a hangsúlyt, az olvasás agyi hálózatát érintő átalakuláshoz, a fonémareprezentáció stabilizációjához vezetnek. (Csépe, 2006). A kutatási eredmények indokolttá teszik, hogy az iskolába érkező gyermekek körében a korai, óvodáskori preventív beavatkozás kerüljön fókuszba, mely a szakmailag célzott diagnosztika és tudatos fejlesztő program szintjén egyaránt segítséget nyújt a szakembereknek.

Annak ellenére, hogy az olvasási produkció teljesítmény-szintű mérési eredményeinek (olvasási tempó, hibázási mintázatok, mentális kompenzáció megjelenése) elemzése lényeges információkat nyújt az olvasási készség fejlődési megakadásait, megkésését illetően, nem ad elegendő beavatkozási támpontot a korai pedagógiai prevencióhoz. Emiatt a későbbi olvasási teljesítményt befolyásoló háttérkészségek fejlettségi szintjének mérése és fejlődésének nyomonkövetése is elengedhetetlen - már a betűtanulást megelőző időszakban.

Elméleti kutatási koncepciómban a fenti módszertani alapozást tekintem relevánsnak: az iskolai teljesítmények szintjének felmérése, a tünetek leírása szükséges, de nem elégséges feltétele a pontos állapotfelmérésnek. A megismerésnek ki kell terjednie azoknak a tényezőknek a

vizsgálatára, amelyek a tanulási problémák kialakulásában szerepet játszhatnak. Az előadásban ennek szerepét vizsgálom az iskolaérettség vonatkozásában.

Kulcsszavak: iskolaérettség, nyelvfejlődés, prediktív készségek, olvasás

Perge Anna: Női egészség hátrányos helyzetű településeken végzett kutatások tükrében

Kardinális kérdéskör a hátrányos helyzet, az abból eredő társadalmi-, gazdasági-, egészségi hátrányok feltérképezése, beazonosítása. A Miskolci Egyetem egy 2018-ban induló projektjében az Egészségtudományi Kar munkacsoportja Magyarország perifériáján, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű települések lakosságának bevonásával egy átfogó kutatást indított a hátrányos helyzet egészségre gyakorolt hatásainak monitorozására.

A kutatás részeleme a női lakosság megkérdezése, azon belül is a menstruációhoz köthető intimhigiénés szokások megismerése. A fiatal lányokat és nőket érintő átfogó vizsgálat első része a gyermeklakosságra fókuszált, ahol 140 fő, 12,96 év átlagéletkorú diáklány került bevonásra. A kutatásból kiderült, hogy a menarche megjelenésének időszakában a lányokat a menstruációhoz köthető erőteljes szorongás és nagyrészüket szégyenérzet jellemzi.

A női lakosságra összpontosító kutatás második eleme a felnőtt női lakosságra fókuszált. A 203 fő, 39,4±15,4 év átlagéletkorú hölggyel végzett kutatás eredményeiből kiderült, hogy mind az iskolai végzettség, mind pedig a szorongási szint összefüggést mutat a menstruáció alatt használt intimhigiénés eszközökkel.

A többlépcsős kutatás harmadik elemében – a jelenleg folyamatban lévő felnőtt női lakosság egészségi állapotának vizsgálatára és feltérképzésére irányuló vizsgálatban-, eddig 41 fő, 48 év átlagéletkorú nő megkérdezése alapján az eredmények hasonló képet mutatnak a második elemben feltártakhoz.

Eddigi kutatásaink eredményeiben mindhárom dimenzióban tapasztaltuk az intimhigiénés termékek hiányát. Előfordult egyéb, nem menstruációs vér felfogására használt eszköz a gyermek-és a felnőtt lakosság körében egyaránt. Mindemellett a vizsgált térségben élnek hölgyek, akik a menstruáció ideje alatt eltérő gyakorisággal, de mellőzik az intimhigiénés eszközök használatát.

A jelenleg is zajló pilot kutatás keretében, a szélesebb női lakosság bevonásával kísérletet teszünk arra, hogy eddigi eredményeinket további adatokkal támasszuk alá.

Kulcsszavak: női egészség, hátrányos helyzet, menstruáció

A tanulmány a Tématerületi Kiválósági Program 2021 – Nemzeti kutatások alprogram keretében, a TKP2021-NKTA-22 azonosítási számú Creative Region III. projekt részeként, az NKFIH támogatásával valósult meg.

Simon Zoltán: Duális képzés kihívásai: párhuzamos oktatási színterek antropológiai vizsgálata

A dolgozat empirikus kutatáson alapul, amelynek során egy miskolci gépipari technikumban vizsgáltuk a gépgyártósori és gépi CNC forgácsoló osztályok kétszínterű oktatásának feltételeit, a kulturális antropológia módszertani bázisa révén.

A vizsgált gépipari technikum rálépett a megújulás útjára, duális képzést tart fent több éve. Az iskola szerkezeti átalakulása, a duális képzés szakközépiskolai rendszerbe történő beágyazása, újradefiniálja a tanár-diák, diák-tanár kapcsolatokat. A kutatás módszertani értelemben akciókutatáson alapuló vizsgálat, ciklikus, gyakorlatorientált, és folyamatosan reflektál a résztvevéses megfigyelés során szerzett eredményekre. A kutatás során a diákok és a szülők reflexióinak elemzése elengedhetetlen bizonyult, avégből hogy láthatóvá váljon az iskola, még inkább a duális képzés fontossága, szükségessége, sikeressége. Az akciókutatás fókuszál az interjúk révén a szülők és gyermekük iskolával kapcsolatos affinitásaira, attitűdjeire. Vizsgálat tárgya az is, hogy hogyan viszonyulnak a szülők az iskolához, a duális képzésben megjelenő partnerintézményhez, mint biztos jövedelemforráshoz, munkahelyhez. Ez a két színtér a szülők és a diákok mindennapi életében egyaránt jelen van, így a diákok szempontjából fontos volt kitérni arra, hogyan jelenik meg náluk ez a fajta intézményi párhuzamosság. A kutatás célja közelebbről megvizsgálni a két szervezeti kultúra együtthatását. Ennek alapján a dolgozat segítséget nyújthat az iskolák duális képzéseinek sikeresebbé tételéhez. A kutatás két időbeli síkra épül fel. Az első ciklus egy Bosch gépgyártósori osztályközösségre fókuszált, bevonva a kutatásba a diákokat, szülőket, osztályfőnököt, és a miskolci Robert Bosch Energy and Body System Kft és a Robert Power Tool Kft. érintett oktatóit. A kutatás második időbeli ciklusa egy gépi és CNC forgácsoló osztályra, osztályfőnökre és az osztályban tanító tanárokra irányult/irányul. A kutatás második időbeli ciklusát alapozó kutatásnak tekintjük, egy nagyobb, a szülői elvárások, illetve a Miskolci Szakképzési Centrum irányába kompaktabb formában kiterjesztett kvalitatív kutatásnak, oktatás-és szervezetfejlesztési célzattal.

Kulcsszavak: duális képzés, kulturális antropológia, akciókutatás, résztvevéses megfigyelés

Pintér Tünde Kornélia: Tanulói visszajelzések az általános iskolai ének-zeneórákról

Az elmúlt évek eseményei; a Covid-19 hatásai, illetve az egyre fokozódó tanárhiány valamennyi tantárgy oktatását, így az ének-zenét is kihívások elé állította. Jelen vizsgálat azt a célt szolgálja, hogy egy általános képet kaphasson az általános iskolákban folyó ének-zeneórák folyamatáról és tevékenységeiről. A kutatás folyamán négy és hat évfolyamos gimnáziumba járó tanulókat kérdeztem meg azzal kapcsolatban; hogyan teltek az ének-zeneórák az általános iskolában, hány énektanár tanított alsó és felső tagozaton, milyen tevékenységek jellemezték az órákat, valamint a tevékenységekhez kapcsolódóan hogyan ítélik meg saját zenei képességeiket.

A megkérdezett tanulók arról számoltak be, hogy az alsó tagozaton átlagosan 1-2 tanáruk volt, akikkel sokat énekeltek, a tanulók mellett az énektanár-tanító is énekelt az órán, továbbá általánosságban jellemző volt a ritmustapsolás, a szolmizálás, a zenehallgatás és a beéneklés is. Ezzel szemben a felső tagozaton már gyakrabban változott az énektanár személye a tanulók elmondása szerint. A tevékenységek tekintetében fokozottan kevesebb arányban volt jellemző a közös éneklés az alsó tagozathoz képest. A legtöbb alkalommal előforduló tevékenységek között a tanulók az énektanár éneklését, a közös éneklést - daltanulást, a zenehallgatást, valamint a zenetörténetet említették meg, azonban mindegyik tevékenység 5-fokú Likert skálán 4,00 alatti átlagot ért el a felső tagozaton. Ezen túlmenően az eredmények rámutattak arra, hogy felső tagozaton sok esetben beéneklés nélkül történt a daltanulás. Továbbá kevésbé volt jellemző a ritmikai készségfejlesztés, valamint a szolmizációval történő éneklés is az alsó tagozathoz képest.

Az eredmények kimutatták, hogy azokban az iskolákban, ahol gyakran változott vagy nem volt énektanár, a zenei készségfejlesztést rendszerint a szabadfoglalkozás, a filmnézés, ritkább esetben egy másik tantárgy tanítása váltotta fel a tanulók elmondása alapján. A tanulók a zenei képességeikkel kapcsolatban a ritmushallást ítélték meg a legpozitívabban, ezt követte a dinamikahallás, a ritmustapsolás, a tempóhallás, a dallamhallás, - és közlés, valamint a dinamika közlése. A tanulók többsége legkevésbé a hangtávolságok felismerését és azok visszaéneklését, valamint a nagyobb hangterjedelemben történő éneklést ítélték a legnehezebbnek.

Az eredményekből arra következtethetünk; hogy bizonyos iskolákban a covid-19 alatt is történt bizonyos mértékű zenei fejlesztés, míg más iskolákban meglehetősen különböző szinten folyt az oktatás.

Kulcsszavak: ének-zene, attitűd, ének-zeneórai tevékenységek, önmegítélés, zenei képességek

Pabingwit, Anisa Trisha - Hercz, Mária: International Students' Engagement Assessment in Hungarian Universities

Student engagement is a prominent topic in the 21st century educational science, a theoretical construct that has been loosely defined by various research in education and psychology and can be generally explored in multidimensional ways. Engagement is the primary concept for understanding academic performance, student motivation, dropout, and school completion and is identified to be the underlying solution to address certain phenomena; may it be improving student achievement, motivation and completion or preventing dropout and attrition. Several studies have defined engagement in distinct manners and all of which can be narrowed down to three prevalent domains: affective, behavioural, and cognitive. With the current rate of PhD student attrition in universities, this paper aims to assess the student engagement of international PhD students in Hungarian Universities. The study will utilize a descriptive survey design that is highly influenced by the National Survey of Student Engagement (NSSE), the Student Engagement Indicator Questionnaire (SEIQ) that will be developed, materialized, and validated by the author. Due to the complexity of examining student engagement, a mixed-method research approach will be employed to explore the diverse perspective and relationship that exists between the multifaceted construct. The questionnaire will be developed to assess the cognitive engagement (academic), affective engagement (emotional and personal), and behavioural engagement (social and cultural) of the international doctoral students.

Keywords: student engagement, international students, student attrition

Pozsonyi Ferenc: Tanító szakos hallgatók összefüggő tanítási gyakorlatról alkotott önreflektív írásainak elemzése PERMA jóllétmodell segítségével

A magyarországi pedagógusképzés egyik neuralgikus pontja a hallgatói retenció, melyhez kapcsolható a diplomáját megszerző, ám pályára már nem lépő pedagógus közismert jelensége. A felsőoktatás-kutatások egy része a hallgatói affektív dimenziót is bevonja a kérdés vizsgálatába, például a felsőoktatási szocializáció lelki vonatkozásait vagy az egyéni rezilienciát, ugyanakkor átfogó pszichés jóllétmodell alkalmazása ritka.

Kutatásunk ezt a hiányt oly módon kívánja mérsékelni, hogy a hazánkban nagy népszerűségre szert tett Seligman-féle PERMA-modell faktorai, így a pozitív érzelmek, az elmélyülés, a támogató kapcsolatok, a cél és értelem, és az eredményesség alkotta rendszerben értelmezi a hallgatói pszichés jóllétet, miközben figyelmet fordít az egyes jóllétfaktorok pályaszocializációra kifejtett hatásaira. Utóbbi hatékony vizsgálata érdekében érdeklődésünk a tanítóképzés utolsó félévére irányul, melynek kötelezően előírt, külső helyszínen zajló szakmai gyakorlata egyfajta kapocsként szolgál a viszonylag steril egyetemi környezet és a katedra között.

Kvalitatív stratégiájú gondolkodáskutatásunkba 22 tanító szakos hallgatót vontunk be, a tízhetes összefüggő tanítási gyakorlatot lezáró önreflektív naplóikat deduktív szövegelemzéssel dolgoztuk fel ATLAS.ti célszoftver segítségével. A korpuszelemzés eredményeinek tükrében megállapítható, hogy bár a hallgatók zömmel pozitív érzésekkel tekintenek vissza szakmai gyakorlatukra, áramlatélményről vagy boldogságérzetről explicite nem számolnak be, valamint esetleges, hogy a szakmai gyakorlat élményei képesek-e őket pályavállalásra motiválni.

Az eredmények nemcsak a pedagóguspálya indukciós szakaszába történő átmenet heterogenitásáról informálnak, hanem hasznos visszajelzéssel szolgálhatnak gyakorló mentortanároknak is.

Kulcsszavak: felsőoktatás, lelki jóllét, PERMA, szövegelemzés, tanítóképzés

Unger Ádám: Learning Environments and their Importance in Contrasting Environments

In today's Hungarian education contexts learning environments are neglected, despite them being a chief space in which students sharpen their social and academic skills. Learning environments can have significant effect on academic achievement. This study aimed at understanding the interplay of institutional differences mediated through school culture affecting the students' opinion on studying outside of class periods.

The two selected and compared secondary education institutions differed in geographical region, home settlement size, size of student and teacher body, focus of education, and form of establishment (religion or state sponsor). During the course of the study a 12-item Likert and a 4-item Osgood questionnaire were developed and validated. The 4 emerging factors focused on the students' attitude on studying outside of class periods, students' opinion on the availability of learning environments outside class periods, students' opinion on the state of learning environments outside of class periods, and students' opinion on the role of learning enhancing equipment available in the learning environment outside of the class period.

The questionnaires were filled in by 121 secondary school students ranging from 8th to 12th graders. The results obtained through linear regression analyses showed that the strongest effect on the students' attitude on studying outside of class periods was the students' opinion on the availability of learning environments. Another important finding was that the students' opinion on the availability learning environments differ between the two institutions. The rural, religious institution's students had a higher attitude on the attitude of studying outside class periods, however, for them the role of the availability of the learning environments proved less substantial compared to the students of the secular institution in the capital.

It seems that constructed learning environments in the more urbanised regions are of a higher importance because of the lack of natural learning environments. In general, the availability of equipment to enhance learning had no discernible effect on the attitude of students towards learning outside of class periods.

Keywords: learning environment, questionnaire, secondary school

Dr. Hercz Mária PhD - Phyu Phyu - Ngan Duong: Értékelés tanulásirányító szerepben: online előadások oktatási és tanulási problémavilága

A 21. század tanítójának számos új kihívásnak kell megfelelnie (OECD, 2000; EU, 2009), melyeknek csak egy átalakuló tartalmú és módszertanra épülő tanítóképzés tud megfelelni. A pályaszocializációs és a pedagógus gondolkodáskutatások elméleti alapjaira építettük 2010-ben kezdett longitudinális fejlesztő programunkat, melynek utóhatását vizsgáltuk, és mutatjuk be előadásunkban.

Kutatásunk célja válasz keresése arra a kérdésre, hogy kimutatható-e az új tartalmú és szemléletű pedagógia oktatás és kurzusok valamiféle tartós hatása a végzett tanítók gondolkodásában. Feltételeztük, hogy akiknek lehetősége volt napközi otthoni nevelést és a pedagógiai értékelést külön kurzuson, konfliktuskezelést több kurzuson tartalomba építve, aktív tanulási módszerekkel tanulni, illetve első évfolyamtól több pedagógiai és pszichológiai kurzuson pályaszocializációt célzó tevékenységeket végezni, annak szakmai meggyőződéseiben ez meglátszik. Három részterületet vizsgáltunk: (1) Különféle tartalmak fontosságának értékelése köréből a napközi otthoni nevelés, a mérési és értékelési módszerek oktatása és a reflektív módszerek esetében. (2) E kiemelt tartalmak tantervi arányának értékelése. (3) A lehetséges tantervi változtatások esetén megjelenő kiemelt tartalmak.

Egy, az intézményünk kutatóműhelyében folyó kutatás keretében készült kérdőív (Takács, 2017) néhány kérdésének másodelemzése segítségével választ kaphattunk kérdéseinkre. A megbízhatóan működő (Cronbach-alfa = 0,92) elektronikus kérdőív eredeti célja a képzés és a gyakorlat kapcsolatának értékeltetése intézményünk tanító szakán végzettek körében. Korábbi, 2010-ben megkezdett longitudinális pályaszocializációs vizsgálatunkban részt vevő hallgatók új tanterv szerint is tanultak új pedagógiai szemlélettel és tartalmakkal (az első diplomaszerzők 2012-ben végeztek). A kérdőíves kutatás 103 válaszadójának 50,5%-a végzett 2012 után, így a véletlen közrejátszásával a longitudinális kvalitatív vizsgálattal kísért évfolyamok hallgatóinak fele bekerült a mintába, és az internetes megkeresés alapján kitöltötte a kérdőívet.

Az eredmények azt mutatták, hogy a 2012-nél korábban végzett pedagógusok csoportjával az új tantervi programban és a kísérletben résztvevők meggyőződéseit, értékelésüket összevetve $p<0,05$ szignifikanciaszinten mutatkoztak jelentős különbségek a napközi otthon vezetése, a gyermekvédelmi feladatok megismerése és a mérési-értékelési módszerek oktatása területén, minden esetben a 2012 után végzettek javára: e területek nevelési szerepét sokkal fontosabbnak tartják, illetve a diagnosztizálásra való felkészültségüket is biztosabbnak. A képzés lehetséges arányváltoztatásával kapcsolatos vélemények is eltértek, szintén szignifikáns különbséget

kaptunk a két vizsgált részminta között ($p<0,023$): a válaszadók bővítenék a képzési tartalmakat a vizsgált területeken.
Az eredmények egyértelműen bizonyítják, hogy a modern pedagógiai saját élményű tanulása hosszú távon is hat a tanítók gondolkodására, a tanítóképzésbe építése hasznos.

Kulcsszavak: aktív tanulás, gondolkodáskutatás, kérdőív, online oktatás, pályaszocializáció, tanítóképzés